

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)
مددکاری اجتماعی**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب هشتاد و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۴۰۱/۵/۳

رای صادره در هشتاد و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۱/۵/۳ در مورد

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر مریم بختیاری

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر غلامرضا حسن زاده

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر ابوالفضل باقری فرد

معاون آموزشی و

دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رای صادره در هشتاد و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۱/۵/۳ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر بهرام عین اللهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی

رشته: مددکاری اجتماعی

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در هشتاد و چهارمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۵/۳ بر اساس طرح دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته مددکاری اجتماعی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

نام و نام خانوادگی	دانشگاه
خانم دکتر معصومه معارف وند	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
خانم دکتر غنچه راهب	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
آقای دکتر مصطفی اقلیما	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
خانم دکتر حمیده عادلیان راسی	دانشگاه علامه طباطبائی
خانم دکتر فروزان شکوه	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
آقای دکتر رضا جوادیان	دانشگاه شهید صدوقی یزد
خانم دکتر عذرا فرمانی	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
خانم مریم ذبیحی پورسعادت	دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

همکاران دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

خانم دکتر شهلا خسروی	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر فرحناز خواجه نصیری	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر معصومه خیرخواه	علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
خانم دکتر مهراندخت نکاویند	علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی
خانم لیدا طیبی	کارشناس دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

خانم راحله دانش نیا	کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم مریم مراقی	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم زهره قربانیان	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

لیست اعضا و مدعوین حاضر در دویست و سی و هشتمین
جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۶/۱۴

حاضرین:

- خانم دکتر معصومه جرجانی
- خانم دکتر مرضیه نجومی
- خانم دکتر یسنا به منش (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر غلامرضا اصغری
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر محمد جلیلی
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر احمد حائریان اردکانی
- آقای دکتر محمدرضا رهبر (نماینده معاونت بهداشت)
- آقای دکتر جمشید سلام زاده
- آقای دکتر محمدرضا سلیمی (نماینده سازمان نظام پزشکی)
- آقای دکتر محمدتقی طالبیان (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر جلیل کوهپایه زاده
- آقای دکتر کوروش وحیدشاهی (به نمایندگی از دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی)
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سعید هاشمی نظری
- آقای دکتر بهزاد هوشمند
- آقای دکتر سیدحسین امامی رضوی

مدعوین:

- خانم دکتر غنچه راهب
- خانم دکتر معصومه معارف وند
- آقای دکتر مصطفی اقلیما
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب

برنامه آموزشی رشته مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حاضرین:

- آقای دکتر بهرام عین اللهی
- آقای دکتر ابوالفضل باقری فرد
- آقای دکتر یونس پناهی
- آقای دکتر سعید کریمی
- آقای دکتر بهرام دارایی
- آقای دکتر عباس عبادی
- آقای دکتر محسن نفر
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر نادر ممتازمنش
- آقای دکتر محمدمهدی صدوقی
- آقای دکتر سلیمان احمدی
- آقای دکتر سیدمهدی رضایت
- آقای دکتر جلیل کوهپایه زاده
- آقای دکتر غلامرضا اصغری
- آقای دکتر کاظم قهرمان زاده
- آقای دکتر مهدی کدخدازاده
- آقای دکتر آئین محمدی
- آقای دکتر سعید چنگیزی آشتیانی
- آقای دکتر محمدمهدی نوروز شمسی
- آقای دکتر آرش خجسته
- آقای دکتر محسن عباسی
- آقای دکتر غلامرضا حسن زاده
- خانم دکتر الهه ملکان راد
- خانم دکتر مرضیه نجومی
- خانم دکتر مریم بختیاری

فصل اول
برنامه آموزشی رشته مددکاری اجتماعی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مقدمه:

مددکاری اجتماعی حرفه‌ای است که در راستای تحقق عدالت اجتماعی و ارتقای بهزیستی انسان‌ها تلاش می‌کند. مددکاران اجتماعی یکی از اعضای اصلی تیم توانبخشی بشمار می‌روند و در عین ارائه خدمت مستقیم به گروه‌های هدف، در راستای سیاستگذاری در زمینه سلامت و رفاه اجتماعی تلاش می‌نمایند. اگرچه گروه‌های آسیب‌پذیر و در معرض خطر به عنوان یکی از مهم‌ترین گروه‌های هدف این حرفه تلقی می‌شوند، در برخی موارد ممکن است کلیه افراد یک جامعه نیز به عنوان گروه هدف مددکاران اجتماعی در نظر گرفته شوند.

رشته مددکاری اجتماعی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشدناپیوسته و دکتری تخصصی (Ph.D.) در دانشگاه‌های مختلف در دنیا و ایران تدریس می‌شود. دانش‌آموختگان دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی می‌توانند نقش مؤثری در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مبتنی بر شواهد در زمینه سلامت اجتماعی، عدالت اجتماعی و بهزیستی افراد جامعه داشته باشند.

به همین دلیل برنامه مذکور در قالب یک پژوهش مورد بازنگری قرار گرفت. در این پژوهش علاوه بر مرور برنامه‌های آموزشی دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی در دانشگاه‌های معتبر خارج از ایران، با اساتید، دانش‌آموختگان، دانشجویان و مددکاران اجتماعی شاغل در سازمان‌ها و نهادهای ارائه‌دهنده خدمات مددکاری اجتماعی مصاحبه شد.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که انتظار می‌رود دانش‌آموختگان رشته مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.) بتوانند در زمینه‌های تصمیم‌سازی و سیاستگذاری، پژوهش، آموزش، Supervision و خدمات حرفه‌ای مددکاری اجتماعی فعالیت نمایند. بر همین اساس وضعیت موجود و مطلوب با توجه به چشم‌اندازهای ترسیم شده در اسناد بالادستی و جدیدترین نظریه‌های مددکاری اجتماعی مقایسه شدند و پس از تعیین بخش‌هایی از برنامه آموزشی که نیازمند تغییر بودند، بازنگری انجام شد.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی:

مددکاری اجتماعی

Social Work

مقطع تحصیلی: دکتری تخصصی (Ph.D.)

تعریف رشته:

مددکاری اجتماعی یک رشته دانشگاهی و شاخه‌ای از علوم اجتماعی است که رشد و توانمندسازی و ارتقاء، توسعه، تغییر اجتماعی و انسجام اجتماعی به منظور تأمین بهزیستی افراد را مورد توجه قرار می‌دهد. اصول اصلی این رشته دانشگاهی بر پایه عدالت اجتماعی، حقوق بشر و شهروندی، مسئولیت انسانی و احترام به تفاوت‌ها قرار دارد.

مددکاری اجتماعی با تکیه بر نظریات مددکاری اجتماعی و علوم اجتماعی و همچنین مشارکت فعال افراد، گروه‌ها، خانواده‌ها، جوامع و سازمان‌ها و نهادها زمینه را برای سلامت، بهزیستی و رفاه آنها فراهم می‌آورد (فدراسیون بین‌المللی مددکاری اجتماعی، ۲۰۱۴).

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

افراد می‌توانند در این رشته تحصیل نمایند که دارای شرایط ذیل می‌باشد:

- ۱) دکتری عمومی پزشکی یا کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته‌های علوم پزشکی (با کارشناسی مددکاری اجتماعی) کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مددکاری اجتماعی، کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مدیریت خدمات اجتماعی (با کارشناسی مددکاری اجتماعی)، کارشناسی ارشد رشته رفاه اجتماعی (با کارشناسی مددکاری اجتماعی)
 - ۲) قبولی در آزمون ورودی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ۳) مبتلا به کم‌توانی (شامل نابینایی، ناشنوایی، کم‌توانی ذهنی و کم‌توانی جسمی حرکتی متوسط و شدید) نباشند (گواهی عدم ابتلا به کم‌توانی باید توسط پزشک معتمد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر شود)؛
 - ۴) مبتلا به اختلال روانپزشکی در سطح سایکوز نباشند (گواهی عدم ابتلا به اختلال سایکوز باید توسط روانپزشک معتمد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صادر شود).
- نکته: شرایط مندرج در بندهای ۳ و ۴ باید در زمان انجام مصاحبه توسط تیم مصاحبه‌کننده بررسی شود. در صورتی که در هر مرحله‌ای از تحصیل مشخص شود که فرد پذیرفته شده مبتلا به کم‌توانی یا اختلال روانپزشکی از نوع سایکوز است، قبولی وی کان‌لم‌یکن تلقی خواهد شد.

مواد امتحانی و ضرایب آن:

جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدرک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته‌های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

جامعه بشری در طول حیات خود و به واسطه‌ی زیست و نیازهای اجتماعی‌اش همواره به نوعی در حال همکاری بوده است اما برخی وقایع همچون انقلاب صنعتی شرایطی را ایجاد کرد که بیش از هر زمان دیگری نیاز به مداخلات سازمان‌یافته برای کمک به انسان‌ها احساس می‌شد. در چنین زمینه‌ای و پس از آن با تصویب قوانینی در برخی از کشورها که حاکمان را مکلف به حمایت از فقرا و ستمدیدگان می‌کرد، اولین نهادهای حمایتی برای کمک به گروه‌های آسیب‌پذیر مردم راه‌اندازی شد.

^۱ <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

این دوره از سیر مددکاری اجتماعی مبتنی بر ایجاد موسسات و مراکز عرضه‌کننده خدمات اجتماعی اولیه به مراجعان بود. در پی راه‌اندازی این نهادها اندک اندک ضرورت فراگیری مهارت‌هایی که برای کمک کردن به مردم نیاز بود، بیشتر احساس شد و متعاقب آن اولین مدرسه‌ی خدمات اجتماعی در سال ۱۸۹۹ در آمستردام، هلند راه‌اندازی شد. البته یک‌سال پیش از آن نیز به همت مری ریچموند مدرسه خیریه‌ی تابستانی در نیویورک بازگشایی شده بود که در سال ۱۹۰۴ به مدرسه‌ی خیریه نیویورک معروف شد. این دوره از سیر مددکاری اجتماعی مبتنی بر متمرکز شدن بر هیات‌های رفاه عمومی و صندوق‌های خیریه در امور مربوط به خدمات اجتماعی بود.

پس از آن و با تألیف کتاب معروف مری ریچموند با عنوان "تشخیص بیماری‌های اجتماعی" در سال ۱۹۱۷ که در آن برای اولین بار فرآیند مددکاری اجتماعی بر اساس یافته‌های واقعی و به طور نظام‌مند تشریح شده بود، دوره‌ی رسمیت‌تدریجی موسسات خدمات اجتماعی و منطبق شدن آن‌ها با نیازهای جوامع در مددکاری اجتماعی آغاز شد.

در طول همین دوره اولین مدرسه مددکاری اجتماعی در آسیا در سال ۱۹۲۸ در هندوستان راه‌اندازی شد و دو دهه پس از آن در سال ۱۹۵۷ مدرسه‌ای مشابه در ترکیه آغاز به کار کرد. از آن زمان تاکنون مددکاری اجتماعی در مسیر خود دوره‌های دیگری را نیز طی کرده و از گرایش به تحلیل ریشه‌های مربوط به علل و عوامل مسائل اجتماعی به سمت تخصصی شدن و تمرکز خدمات اجتماعی سازمان‌یافته مطابق با اهداف توسعه گام برداشته است.

در حال حاضر مددکاری اجتماعی در بیش از هفتاد کشور دنیا و در چارچوب بیش از چهارصد و پنجاه آموزشگاه، دانشکده و کالج به عنوان یک رشته کاربردی از مقطع فوق دیپلم تا دکتری تدریس می‌شود و اغلب این مؤسسات در "انجمن بین‌المللی مدارس مددکاری اجتماعی" عضویت دارند و در چارچوب اجلاس‌های سالانه به تبادل جدیدترین اطلاعات علمی و حرفه‌ای می‌پردازند.

در کشور ما آموزش خدمات اجتماعی در سال ۱۳۳۷ در آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی تهران آغاز شد و فارغ‌التحصیلان آن موفق به دریافت دانشنامه فوق‌دیپلم در خدمات اجتماعی می‌شدند. در سال ۱۳۴۴ مدت تحصیل به چهار سال افزایش پیدا کرد و فارغ‌التحصیلان، درجه لیسانس خدمات اجتماعی را اخذ می‌کردند. در سال ۱۳۴۹ دوره فوق‌لیسانس مددکاری اجتماعی با عنوان مدیریت خدمات اجتماعی شکل گرفت. پس از انقلاب اسلامی ایران، نام آموزشگاه به دانشکده خدمات اجتماعی تغییر یافت. در این دوره تعلیم و تربیت مددکاران اجتماعی در چارچوب گرایش خدمات اجتماعی در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی متمرکز شد و انتخاب دانشجویان از طریق آزمون سراسری انجام گرفت.

در سال ۱۳۴۷ برای اولین بار خدمات اجتماعی به صورت سازمان‌یافته در مجموعه وظایف دولت در برنامه عمرانی چهارم مطرح شد. در سال ۱۳۵۳ وزارت رفاه اجتماعی تأسیس شد و در سال ۱۳۵۵ به وزارت بهداری و بهزیستی تغییر نام داد و فعالیت آن در قالب دو معاونت بهزیستی و دو دفتر امور خدمات توانبخشی و امور خدمات رفاهی ادامه یافت. به این ترتیب زمینه برای فعالیت مددکاران اجتماعی در چارچوب دولتی بیش از قبل فراهم شد.

به دنبال افتتاح دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تهران در سال ۱۳۷۰، به دلیل نیازی که در جامعه احساس شده بود، ایجاد رشته مددکاری اجتماعی جزء اهداف اصلی تشکیل این دانشگاه قرار گرفت و سرانجام مجوز اجرای آموزش مددکاری اجتماعی برای اولین بار در ایران، به عنوان یکی از رشته‌های شاخه پزشکی، برای این دانشگاه در تاریخ ۱۳۷۲/۷/۴ صادر شد و از سال ۱۳۷۳ از طریق آزمون سراسری در مقطع کارشناسی دانشجوی پذیرفت. طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مددکاری اجتماعی در سال ۱۳۷۶ تصویب شد و این دانشگاه از طریق آزمون تحصیلات تکمیلی گروه پزشکی سال ۱۳۷۷ در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته اقدام به جذب دانشجو نمود.

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی در بیست و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۳ به تصویب رسید. اولین دانشجویان دکتری از سال ۱۳۸۵ در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی تحصیل خود را آغاز نمودند و از سال ۱۳۸۵ تاکنون دانشگاه علوم توانبخشی سلامت اجتماعی (دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی) به طور منظم هر سال نسبت به پذیرش دانشجوی دکتری تخصصی (Ph.D.) مددکاری اجتماعی اقدام نموده است.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- وزارت علوم تحقیقات و فناوری
- سازمان بهزیستی کشور
- وزارت آموزش و پرورش
- قوه قضاییه
- کلینیک‌های مددکاری اجتماعی

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

فلسفه حرفه مددکاری اجتماعی توسعه عدالت اجتماعی، ارائه خدمات اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی، برابری انسان‌ها و توانمندسازی افراد است. خدمت به نوع بشر و حفظ کرامت انسان از جمله مبانی اصلی این حرفه بشمار می‌رود.

در بازننگری این برنامه، بر ارزش‌های زیر تأکید می‌شود:

کرامت انسانی: مددکار اجتماعی باید ارزش ذاتی هر انسان را، صرف نظر از تبعیض‌های ناروا و صرف نظر از رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها درک کند. مددکار اجتماعی باید بین باورهای شخصی خود و مراجعه‌کننده‌اش، با توجه به تنوع قومی و فرهنگی، تفاوت قائل شود.

خدمت به بشریت: برای مددکار اجتماعی خدمت به دیگران از منافع شخصی مهم‌تر است و باید بیش از خود به نیازهای مراجعه‌کنندگان اولویت دهد.

عدالت اجتماعی: مددکار اجتماعی معتقد است تلاش برای رسیدن به عدالت اجتماعی یکی از اولویت‌ها در مددکاری اجتماعی است و به این منظور تلاش برای رفع بیکاری، فقر، تبعیض و دیگر اشکال بی عدالتی اجتماعی باید به طور خاص مورد توجه قرار گیرند.

رازداری حرفه‌ای و عدم پیش‌داوری: مددکار اجتماعی باید بدون پیش‌داوری تصمیم‌گیری کند و اقدامات خود را نیز در چارچوب پاسخگویی حرفه‌ای سازماندهی نماید. مددکار اجتماعی باید همواره اصل رازداری در کار با گروه‌های هدف را در نظر داشته باشد.

صداقت: مددکار اجتماعی باید با مراجعه‌کنندگان خود یک رابطه‌ی صادقانه توأم با اعتماد داشته باشد و به آنان فرصت انتخاب بدهد.

ضرر نرساندن به مراجعه‌کننده: مددکار اجتماعی باید بداند که مهم‌ترین ارزش در کار وی ضرر نرساندن به مراجعه‌کننده و گروه‌های هدف است. مددکار اجتماعی باید تلاش کند نسبت به آسیب‌های خواسته یا ناخواسته نسبت به مراجع آگاه بوده و از آن اجتناب کند.

صلاحیت و شایستگی: مددکار اجتماعی باید به طور مداوم در تلاش برای بهبود دانش خود و حرفه مددکاری اجتماعی باشد.

خودشکوفایی: یکی از مهمترین اهداف انسان خود شکوفایی است و مددکار اجتماعی باید باور داشته باشد که هر کس حق دستیابی به بالاترین ظرفیت‌های خود را دارد.

برابری انسان‌ها: مددکار اجتماعی باید باور داشته باشد که هویت اجتماعی در پرتو مؤلفه‌هایی چون نژاد، فرهنگ، قومیت، طبقه اقتصادی، سن، جنسیت، مذهب و توانایی شکل می‌گیرد اما این به معنای پذیرش نابرابری در میان انسان‌ها نیست.

دورنما (چشم‌انداز):

در ۵ سال آینده حرفه مددکاری اجتماعی در صدد است تا از طریق تلفیق تئوری و عمل و توسعه تحقیقات کیفی و کمی و انطباق هر چه بیشتر محتوای برنامه‌های آموزشی با نیازهای جامعه، بتواند کیفیت و کمیت آموزشی و پژوهشی و ارائه مدل‌ها و فرآیندهای مددکاری اجتماعی را در جامعه ایران در سطح استانداردهای این رشته برساند و در تصمیم‌سازی در حوزه سلامت اجتماعی نقش مؤثر ایفا نماید. همچنین در راستای سند چشم‌انداز، ایران در سال ۱۴۰۴ از لحاظ ارائه خدمات تخصصی مددکاری اجتماعی در منطقه‌ی خاورمیانه در رتبه‌ی برتر قرار خواهد داشت.

رسالت (ماموریت):

رسالت این دوره تربیت نیروهای متخصص، توانمند و مسئولیت‌پذیر در حیطه‌ی مددکاری اجتماعی است به طوری که تخصص خود را در زمینه‌ی توسعه دانش و مهارت‌های مددکاری اجتماعی، بهبود تصمیم‌سازی، ارتقای خدمات اجتماعی و آموزش مددکاران اجتماعی بکار گیرد.

اهداف کلی: تربیت نیروهای متخصص در زمینه تصمیم سازی و سیاستگذاری در حوزه سلامت اجتماعی، پژوهش در زمینه پدیده های اجتماعی و تأثیر آنها بر گروه های مختلف در جامعه و آموزش دانشجویان مددکاری اجتماعی؛ گسترش دانش تخصصی مددکاری اجتماعی در زمینه ارائه خدمات حرفه ای مددکاری اجتماعی.

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

آموزشی، پژوهشی، مشاوره ای، پیشگیری، مدیریتی، رهبری و سیاستگذاری

توانمندی و مهارت های مورد انتظار برای دانش آموختگان

(Expected Competencies)

الف: توانمندی های پایه مورد انتظار: (General Competencies)

- رفتار اخلاقی و برخورد حرفه ای؛
- مهارت های ارتباطی؛
- تسهیل گری آموزشی و اجتماعی (در مداخلات اجتماع محور)؛
- تفکر نقادانه و مهارت های حل مسئله؛
- پژوهش و نگارش مقالات علمی؛
- حرفه ای گرایی (Professionalism)
- مدافعه گری (Advocacy)

ب: جدول تطبیقی وظایف حرفه ای و توانمندی های اختصاصی مورد انتظار دانش آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها:

توانمندی های اختصاصی	شرح وظایف حرفه ای	کدهای درسی مرتبط
توانمندی های تخصصی	تدریس و سرپرستی دانشجویان در کلاس های نظری و فیلدهای کارآموزی و کارورزی	۲۱، ۲۰، ۱۹
	آموزش به ارائه دهندگان خدمات به افراد، خانواده ها، گروه ها، سازمان ها و جوامع (آموزش ضمن خدمت)	۲۱، ۲۰، ۱۹
	آموزش به گروه های هدف	۲۱، ۲۰، ۱۹
توانمندی های عمومی	طراحی و اجرای پژوهش های کمی، کیفی و ترکیبی به منظور پاسخ به سوالات پژوهشی رشته مددکاری اجتماعی	۲۰، ۱۸، ۱۷
	انتشار نتایج پژوهش های کمی، کیفی و ترکیبی در حوزه مددکاری اجتماعی	۲۰، ۱۸، ۱۷

مشاوره ای و پیشگیری	جمع آوری اطلاعات و ارزیابی وضعیت گروه های هدف	۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۴ ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۷
	تعیین و تشخیص مشکلات، موانع، محدودیت ها، فرصت ها و عوامل مؤثر بر سلامت گروه های هدف	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۳۱، ۳۴ ۳۵، ۳۷
	حمایت یابی، جستجوی فرصت ها، امکانات و راه های بهبود وضعیت گروه های هدف	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۳۱، ۳۴ ۳۵، ۳۷
	برنامه ریزی به منظور دستیابی به اهداف با بهره گیری از تکنیک های مداخلات فردی، گروهی، خانوادگی و جامعه ای؛	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۳۱، ۳۴ ۳۵، ۳۷
	ارائه مشاوره تخصصی به افراد، خانواده ها و گروه ها؛	۲۷، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۷
	مداخله در بحران در موقعیت های پرخطر مرتبط با گروه های هدف	۲۷، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۳۷
	پیگیری و ارزشیابی فعالیت های انجام شده و تنظیم برنامه و اقدامات بعدی در صورت نیاز	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۳۱ ۳۴، ۳۵، ۳۷
مدیریت، رهبری و سیاستگذاری	نیازسنجی و تحلیل وضعیت موجود جامعه؛	۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸
	طبقه بندی و تعیین اولویت ها در حوزه سیاست های اجتماعی	۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۸
	تصمیم سازی، سیاستگذاری و برنامه ریزی در حوزه ی سلامت و رفاه اجتماعی	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۳۲ ۳۳، ۳۶
	برنامه ریزی اجتماعی در حوزه حمایت از افراد، خانواده ها، گروه ها و جوامع برای دستیابی به سلامت و رفاه اجتماعی	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۸ ۳۶
	هماهنگی و رهبری فعالیت های مرتبط با برنامه های حمایت از افراد، خانواده ها، گروه ها و جوامع به منظور دستیابی به سلامت و رفاه اجتماعی مطلوب	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶
	مدیریت مراکز ارائه دهنده خدمات حمایتی افراد، خانواده ها، گروه ها و جوامع	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶
	سازماندهی نیروی انسانی، فضای فیزیکی و تجهیزات به منظور اجرای برنامه های حمایت از افراد، خانواده ها، گروه ها و جوامع به منظور دستیابی به سلامت و رفاه اجتماعی مطلوب	۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶
	طراحی شاخص های پایش و ارزشیابی	۱۷، ۱۸، ۳۰
	پایش و ارزشیابی	۱۷، ۱۸، ۳۰

راهنماهای آموزشی: (Educational Strategies)

- یادگیری مبتنی بر وظایف (Task-based)
- تلفیقی از دانشجو و استاد محوری

- یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem-based)
- یادگیری جامعه‌نگر (Community-oriented)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence-based Education)
- تدریس گروهی (Team Teaching)
- یادگیری سیستماتیک
- دیسپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز

روش‌ها و فنون آموزشی:

- انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین‌بخشی، بین رشته‌ای و بین دانشگاهی و سمینار؛
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - case presentation؛
- کارآموزی؛
- استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه سازی؛
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر؛
- Self education, Self study؛
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی
- ارائه تمامی دروس عملی، کارآموزی و کارورزی‌ها و ارزیابی آنها باید به صورت حضوری انجام گیرد. حداکثر ۳۰ درصد دروس نظری نیز می‌توانند به صورت غیرحضوری ارائه شوند.

انتظارات اخلاقی از فراگیران:

- اصول اخلاقی حرفه مددکاری اجتماعی (مصوبه شماره ۹۲/ت/۳۰۳ مورخ ۱۳۹۲/۳/۷ انجمن علمی مددکاری اجتماعی ایران) را رعایت کنند.
- در صورتی که با بیمار سر و کار دارند، منشور حقوقی (۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. (این مقررات توسط گروه آموزشی مربوطه تدوین می‌شود)
- مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
- از منابع و تجهیزات که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۱ و ۲ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی

دانشجویان با روش‌های زیر ارزیابی خواهند شد:

کتابی ■ شفاهی ■ Project Assessment ■

■ ارزیابی کارپوشه (Port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمون‌های انجام شده، مقالات، تشویق‌ها

و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است. این ارزیابی باید در پایان هر ترم تحصیلی انجام شود.

■ آزمون جامع

ب- دفعات ارزیابی:

★ مستمر

★ دوره‌ای

★ نهایی

فصل دوم
حداقل نیازهای برنامه آموزشی
رشته مددکاری اجتماعی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

الف- حداقل هیات علمی مورد نیاز: (تعداد، گرایش، رتبه)

گروه آموزشی مجری از اعضاء هیئت علمی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

الف- اعضاء هیئت علمی ثابت و تمام وقت مطابق ضوابط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با مدرک دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی.

ب- تخصص‌های مورد نیاز پشتیبان: مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته های اپیدمیولوژی یا آمار زیستی، جامعه شناسی، سلامت و رفاه اجتماعی و روانشناسی تربیتی

ج- کارکنان آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

حداقل یک فارغ التحصیل رشته مدیریت آموزشی

حداقل ۳ سرپرست کارورزی مقیم (منظور فردی با تحصیلات دکترای مددکاری اجتماعی است که به عنوان مدیر یا یکی از کارکنان در سازمان محل کارورزی شاغل است و هدایت دانشجوی را به عهده می گیرد و در طول مدت کارورزی در محل حضور دارد)

د- فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاس‌های درسی با قابلیت جابجایی صندلی‌ها	- اتاق دانشجویان	- اینترنت پرسرعت
- سالن کنفرانس	- بایگانی آموزش	- اتاق استادان
- اتاق رایانه	- کتابخانه	

ه- فضاها و عرصه‌های اختصاصی مورد نیاز:

محیط‌های کارورزی شامل سازمان ها و نهادهای دولتی و غیردولتی ارائه دهنده خدمات اجتماعی خواهد بود. به این منظور لازم است دانشگاه طی قرارداد یا تفاهم نامه با سازمان ها و موسسات اشاره شده در بالا زمینه را برای حضور دانشجویان در فیلد فراهم نماید. در هر فیلدی که دانشجوی وارد می شود باید حداقل یک نفر سرپرست کارورزی مقیم حضور داشته باشد.

ضرورت دارد دانشجویان در فیلد کارورزی با نظارت سرپرست مقیم به داده های مورد نیاز دسترسی داشته باشند و فضا و امکانات مورد نیاز برای استقرار در فیلد برای دانشجوی فراهم شود.

و- جمعیت‌ها یا نمونه‌های مورد نیاز:

- افراد مراجعه کننده به مراکز بهداشتی-درمانی و خانواده آنان؛
- افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و جوامعی که به دلیل حوادث طبیعی یا ساخت دست بشر آسیب دیده اند؛
- افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و جوامعی که در مناطق کمتر برخوردار زندگی می‌کنند؛
- کودکان و نوجوانان ثبت نام شده در مدارس و سایر مراکز آموزشی، سرپرستان قانونی و مراقبان آنان؛
- کودکان و نوجوانان فاقد سرپرست مؤثر مقیم مراکز شبیه خانواده؛
- کودکان و نوجوانان مقیم کانون‌های اصلاح و تربیت و خانواده آنان؛
- بزرگسالان مقیم زندان‌ها و خانواده آنان؛
- افراد مهاجر و پناهنده و خانواده آنان؛
- افرادی که با کم‌توانی زندگی می‌کنند و خانواده و سرپرستان قانونی آنها؛
- کودکان و نوجوانان در تماس با قانون و سرپرستان قانونی و مراقبان آنان؛
- افراد و خانواده‌های مراجعه کننده به کلینیک‌های مددکاری اجتماعی و مراکز مشاوره؛

تجهیزات اختصاصی عمده (سرمایه ای) مورد نیاز:

- تجهیزات فیلم برداری (به منظور تهیه فیلم‌های آموزشی)
- اتاق آینه یک طرفه

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته مددکاری اجتماعی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مشخصات دوره:

Social Work (PhD)

۱- نام دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی

۲- طول دوره و ساختار آن:

براساس آئین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می باشد.

۳- تعداد کل واحدهای درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۴۲ واحد است که به شرح زیر می باشد:

واحدهای اختصاصی اجباری (Core)	۱۹ واحد
واحدهای اختصاصی اختیاری (Non-Core)	۳ واحد
پایان نامه	۲۰ واحد
جمع کل	۴۲ واحد

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی					تعداد ساعات درسی					پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	
۰۱	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی**	۱	۰/۵	۰/۵	-	-	۹	۹	۱۷	-	-	-
۰۲	روش های مددکاری اجتماعی فردی (۱)*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	-
۰۳	روش های مددکاری اجتماعی فردی (۲)*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	کد ۰۲
۰۴	روش های مددکاری اجتماعی گروهی (۱)*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	کد ۰۳
۰۵	روش های مددکاری اجتماعی گروهی (۲)*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	کد ۰۴
۰۶	روش های مددکاری اجتماعی جامعه ای*	۳	۲	۱	-	-	۳۴	۲۴	۳۴	-	-	کد ۰۵
۰۷	مددکاری اجتماعی با خانواده*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	-
۰۸	اصول و فنون مشاوره و مصاحبه در مددکاری اجتماعی*	۲	۲	-	-	-	۲۴	۲۴	-	-	-	-
۰۹	کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی فردی)*	۸	-	-	۸	-	۴۰۸	-	-	۴۰۸	-	کد ۰۳
۱۰	کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی گروهی)*	۷	-	-	۷	-	۳۵۷	-	-	۳۵۷	-	کد ۰۵
۱۱	کارآموزی در عرصه مددکاری اجتماعی جامعه ای*	۶	-	-	۶	-	۳۰۶	-	-	۳۰۶	-	کد ۰۶

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی					تعداد ساعات درسی					پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع	
۱۲	نظریه های مددکاری اجتماعی*	۲	۲	-	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	-
۱۳	روش های سرپرستی و مهارت آموزی در مددکاری اجتماعی*	۲	۲	-	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	کدهای ۱۰، ۹ و ۱۱
۱۴	کارورزی روش های سرپرستی و مهارت آموزی در مددکاری اجتماعی*	۱	-	-	-	۱	-	-	-	۶۸	۶۸	کد ۱۳
۱۵	برنامه ریزی برای مداخلات اجتماعی*	۲	۲	-	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	-
۱۶	تحلیل سیاست ها و آسیب های اجتماعی*	۲	۲	-	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	-
جمع		۴۶										

* با توجه به اینکه تعداد واحدها و محتوای دروس تخصصی که در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی در برخی دانشگاه ها (داخل یا خارج از ایران) به دانشجویان ارائه می شوند، با برنامه درسی کارشناسی و کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی تطبیق ندارد، علاوه بر پذیرفته شدگان از سایر رشته های تحصیلی کسانی که در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته مددکاری اجتماعی فارغ التحصیل شده اند نیز موظف اند با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر ۲۴ واحد از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را بگذرانند. سرفصل این دروس مطابق سرفصل برنامه آموزشی مقطع کارشناسی پیوسته رشته مددکاری اجتماعی مصوبه بیست و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۸۴/۴/۲۵ و سرفصل برنامه آموزشی مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مددکاری اجتماعی مصوبه شصت و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۶/۵/۱ می باشد. در صورتی که برنامه های آموزشی کارشناسی و کارشناسی ارشد بازنگری شوند و محتوای دروس مندرج در جدول الف تغییر کنند، سرفصل های نسخه بازنگری شده باید مورد استفاده قرار گیرند.

* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده اند، الزامی می باشد.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی

ردیف	نام درس	تعداد واحد درسی					تعداد ساعات درسی					پیش نیازها
		نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع	همزمان	
۱۷	روش تحقیق کمی پیشرفته	۲	۱	۱	-	۱۷	۳۴	-	-	۵۱	-	-
۱۸	روش تحقیق کیفی پیشرفته	۲	۱	۱	-	۱۷	۳۴	-	-	۵۱	-	-
۱۹	روش های تدریس نظری	۲	۱	-	-	۱۷	-	۱	۶۸	۸۵	-	-
۲۰	روش های تدریس بالینی (۱)	۰/۵	-	-	-	-	-	۰/۵	-	۳۴	۳۴	۱۹ کد
۲۱	روش های تدریس بالینی (۲)	۰/۵	-	-	-	-	-	۰/۵	-	۳۴	۳۴	۱۹ کد
۲۲	نقد و کاربرد نظریه های مددکاری اجتماعی	۲	۲	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	-	-
۲۳	نقد نظریه ها و سیاست های رفاه اجتماعی	۲	۲	-	-	۳۴	-	-	-	۳۴	-	-
۲۴	سیاستگذاری در حوزه پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی	۲	۱	۱	-	۱۷	۳۴	-	-	۵۱	-	کدهای ۲۲ و ۲۳
۲۵	سیاست گذاری اجتماعی و برنامه ریزی در نظام سلامت	۲	۱	-	-	۱۷	-	۱	-	۶۸	-	-
۲۶	نظریه های نوین مدیریت و رهبری	۱	۱	-	-	۱۷	-	-	-	۱۷	-	-
۲۷	مداخلات مددکاری اجتماعی در حوزه توانبخشی	۲	-	-	-	-	-	۲	-	۱۳۶	۱۳	-
۲۸	سمینار تجزیه و تحلیل مشکلات اجتماعی ایران	۱	-	۱	-	-	۳۴	-	-	۳۴	-	-
۲۹	پایان نامه	۲۰	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (non core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مددکاری اجتماعی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی					تعداد ساعات درسی					پیش نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	نظری	عملی	کارآموزی	کارورزی	جمع	
۳۰	پایش و ارزشیابی خدمات اجتماعی	۲	۱	۱	-	-	۱۷	۳۴	-	-	۵۱	کدهای ۱۷ و ۱۸
۳۱	مداخلات مددکاری اجتماعی کودکان و نوجوانان	۲	۱	-	-	-	۱۷	-	-	۶۸	۸۵	-
۳۲	مددکاری اجتماعی محیط زیست	۱	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	۱۷	-
۳۳	مددکاری اجتماعی بین المللی	۱	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	۱۷	-
۳۴	مداخلات روانی-اجتماعی در شرایط اضطراری	۲	۱	۱	-	-	۱۷	۳۴	-	-	۵۱	-
۳۵	مداخلات مددکاری اجتماعی در حوزه خانواده	۳	۱/۵	-	-	-	۲۶	۱/۵	-	-	۱۲۸	-
۳۶	سیاست های رفاه و آسایش خانواده	۱	۱	-	-	-	۱۷	-	-	-	۱۷	-
۳۷	ملاحظات و چالش های اخلاقی در حرفه مددکاری اجتماعی	۱	۰/۵	۰/۵	-	-	۹	۱۷	-	-	۲۶	-

* دانشجوی می بایست ۳ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه موردنظر، موافقت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذرانند.

عناوین کارگاه‌های آموزشی مورد نیاز دوره:

عنوان کارگاه	تعداد ساعت	اجباری	اختیاری
پدافند غیرعامل	۸	-	*
کارآفرینی	۲۴	*	-
ایمنی زیستی (Biosafety)	۸	-	*
نرم افزار SPSS	۲۴	-	*
نرم افزار Endnote	۸	*	-
نرم افزار لیزرل	۲۴	-	*

کد درس: ۰۱

نام درس: سیستم های اطلاع رسانی پزشکی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری - عملی)

هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس بتواند با موتورهای جستجوگر و نقش پنج نرم افزار اسپایدر (عنکبوت)، کرول (خزنده)، ایندکسر (بایگانی کننده)، دیتابیس (بانک اطلاعاتی) و رنکر (رتبه بندی کننده)، در آنها آشنا شود. بتواند تفاوت و توانایی این نرم افزار ها را در چند موتور جستجوگر Bing, Yahoo, google و .. شناخته و با هم مقایسه کند. همچنین ضمن آشنایی با چند موتور جستجوگر Meta Search engine بتواند با روش ها، جستجو و عوامل موثر بر آن، جستجوی پیشرفته، سیستم بولین Boolean operators خطاهای موجود در کوتاهی کلمات کلیدی (Truncation) مانند asterisk کاربرد پرازنرها و تاثیر متقابل کلمات کلیدی بر نتایج جستجو، آشنا شود. دانشجو باید به امکانات موجود در نرم افزارهای مرتبط با اینترنت Explorer, Mozilla Firefox, Google chrome آشنا شود. از دیگر اهداف این درس آشنا شدن دانشجو با سرویس کتابخانه ی دانشگاه محل تحصیل می باشد. آگاهی دانشجو به بانک های اطلاعاتی و ناشرین مرتبط با علوم بهداشتی و پزشکی، سایت های مهم در علوم بهداشتی و پزشکی بخصوص PubMed, Cochrane معیارهای سنجش مقالات (مانند Citations)، مجلات (Impact factor) و نویسندگان (H-index) و یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع Reference manager الزامی است.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۹ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

در این درس دانشجو با روش های جستجوی علمی، مشکلات جستجو در اینترنت و فایق آمدن بر آنها آموزش خواهد دید. با مفاهیم سنجش مقالات، مجلات و جستجو در بعضی از سایت های ناشرین مهم آشنا خواهد شد. بدین ترتیب دانشجو قادر خواهد شد جستجوی سازماندهی شده ای از مرورگرها و بانک های اطلاعاتی داشته باشد. در نهایت دانشجو قادر به ایجاد کتابخانه اختصاصی توسط یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع خواهد شد تا براساس آن مجموع منابع مورد نیاز خود را برای نگارش پایا نامه، مقالات و گزارشات تهیه نماید.

- آشنایی با موتورهای جستجوگر عمومی، تفاوت آنها و مقایسه چند موتور جستجوگر با هم از نظر جستجوی یکسان (کار عملی: انجام انفرادی جستجوی پیشرفته، جستجو بولین Not, Or, And در جستجوگر PubMed در کلاس)
- آشنایی با نقش پنج نرم افزار اسپایدر (عنکبوت)، کرول (خزنده)، ایندکسر (بایگانی کننده)، دیتابیس (بانک اطلاعاتی) و رنکر (رتبه بندی کننده)، در هر موتور جستجوگر
- آشنایی با مرورگرهای Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google chrome و امکانات آنها (کار عملی: مرتب کردن و ذخیره Favorite در فلاش دیسک)

- آشنایی با سرویس های موجود در کتابخانه دانشگاه محل تحصیل شامل دسترسی به مجلات داخلی و خارجی و نرم افزار جامع
- آشنایی با ناشرین مانند Elsevier, EBSCO, Wiley, Springer
- آشنایی با بانک ها و منابع اطلاعاتی Web of Science, Science, Scopus, proQuest, Biological Abstract و ...
- آشنایی با پایگاه های استنادی
- آشنایی با بانک جامع مقالات پزشکی Medlib, Iranmedex, Irandoc و ...
- روش های جستجو از طریق سرعنوان های موضوعی پزشکی (MeSH)
- آشنایی با معیارهای سنجش مقالات (مانند Citation), سنجش مجلات (Impact factor) و سنجش نویسندگان (H-index) در بانک های اطلاعات ذیربط
- آشنایی با کاربرد DOI
- آشنایی با PubMed و مجموعه ای از مقالات بانک اطلاعاتی مدلاین، بانک ژن، نرم افزارهای آنلاین موجود در آن
- آشنایی با نرم افزار EndNote و ایجاد یک کتابخانه شخصی از منابع بطور عملی

منابع اصلی درس:

www.medlib.ir

www.proquest.com

www.ncbi.nlm.nih.gov

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۵٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکالیف ۱۵٪
- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪

کد درس: ۰۲

نام درس: روش های مددکاری اجتماعی فردی ۱

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با اصول، فنون و روش های حل مشکل در مددکاری اجتماعی و ارتقای سطح دانش و مهارت آنان به منظور بهره گیری از آن در ارائه خدمات مددکاری اجتماعی به مددجویان.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مروری بر تعاریف مفاهیم و تاریخچه توسعه و پیشرفت مددکاری اجتماعی
- هدف ها و کارکردهای مددکاری اجتماعی فردی
- مراحل مددکاری اجتماعی فردی:
- مطالعه و محتوای آن در مددکاری اجتماعی (شخص، مشکل، منابع و امکانات و ...)
- تشخیص و الگوهای آن
- طرح و برنامه کمکی
- پیگیری و نظارت
- فرایند مشکل گشایی (تعریف مشکل و تعیین هدف، عقد قرارداد، تحلیل مشکل و جستجوی راه حل ها، تدوین طرح مداخله، اجرای طرح مداخله، نظارت، ارزشیابی و خاتمه)
- مهارت های مددکاری اجتماعی فردی (تحلیل مشکل، دست یابی به منابع، تفاهم، ایجاد ارتباط، مصاحبه، تفسیر، بازتاب و انعکاس و ...)
- توانایی حل مسئله فنون و مراحل آن
- مهارت های اجتماعی فنون و مراحل آن
- گزارش نویسی
- مراحل گزارش نویسی

منابع اصلی درس:

- (۱) پرلمن، هلن هریس. مددکاری اجتماعی. ترجمه پریوش منتخب. انتشارات نور (آخرین ویرایش).
- (۲) اقلیما، مصطفی و راهب، غنچه. مددکاری فردی. انتشارات دانژه (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۳۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی و ۵۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۳

نام درس: روش های مددکاری اجتماعی فردی ۲

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری فردی (۱) کد ۰۲

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با الگوها اصول، فنون و مهارت‌های حل مشکل در مددکاری اجتماعی و روش بهره گیری از این آموزش ها به منظور مشاوره مددکاری اجتماعی با مددجویان.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

الگوهای مددکاری اجتماعی فردی (تشخیصی، حل مسئله و کارکردی)، معرفی روش، مراحل و فرایند آن

مهارت های مشاوره مددکاری اجتماعی با:

الف: دانش آموزان، جوانان و نوجوانان: خصوصیات و ویژگی ها، مسائل و مشکلات، تحصیل، شغل، اوقات فراغت،

منابع و موسسات کمک، حمایت، مراقبت و روش های مددکاری اجتماعی به منظور بهزیستی آنان.

ب: بیماران خاص: شناخت نیازها و خصوصیات جسمی و روانی، نحوه برخورد جامعه، رابطه خانواده با بیماران،

سیستم های مراقبت و حمایت از آنان و روش ها و مهارت های مشاوره مددکاری اجتماعی با آنان.

ج: کودکان بی سرپرست و بی پناه: خصوصیات و ویژگی های کودکان، عوامل مؤثر بر رشد و بهزیستی آنان، آسیب

های کودکان، منابع و سازمان های مراقبت و حمایت از این کودکان، مهارت ها و روش های مشاوره با آنان.

استفاده از نقد کیس در هر یک از موارد بالا.

منابع اصلی درس:

۱) بور، روبرت، مشاوره در مدرسه، ترجمه ابوالفضل کرمی، انتشارات روان سنجی. (آخرین ویرایش)

۲) پرلمن، هلن هریس، مددکاری اجتماعی، ترجمه پریوش منتخب، انتشارات نور (آخرین ویرایش).

۳) اقلیما، مصطفی و راهب، غنچه، مددکاری فردی، انتشارات دانژه (آخرین ویرایش).

۴) خاکساری، محمد حسن، مددکاری فردی، انتشارات سازمان بهزیستی کشور. (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی
- ۲۰٪ ارائه گزارش مصاحبه و تحلیل کیس
- ۴۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۴

نام درس: روش های مددکاری اجتماعی گروهی ۱

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی فردی (۲) کد ۰۳

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و تعاریف گروه، انواع آن، ساختار گروه، پویایی گروهی و آماده ساختن دانشجویان برای استفاده از این آموزش ها برای تشکیل گروه های مددکاری اجتماعی در قلمر این حرفه.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تاریخچه مددکاری گروهی، زمینه ها و عوامل مؤثر در رشد و توسعه آن
- ضرورت و اهمیت و کاربرد مددکاری گروهی
- تعاریف و مفاهیم گروه
- انواع گروه
- نظریه های پویایی گروهی و کاربرد آن
- ارتباطات در گروه
- تعامل و تصمیم گیری در گروه
- رهبری و مدیریت در گروه
- ساختار و سازمان گروه
- انسجام گروهی و عوامل مؤثر بر آن
- نقش و مفهوم آن در گروه
- روش مطالعه گروه، سوسیومتری و ...
- طریق تشکیل گروه های مددکاری اجتماعی

منابع اصلی درس:

- ۱) اقلیما، مصطفی. مددکاری گروهی. انتشارات هنر (آخرین ویرایش)
- ۲) سام آرام، عزت اله. مددکاری گروهی. انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- ۳) قندی، محسن. مددکاری اجتماعی. انتشارات آوای نور. (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

٪۲۰ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس

٪۲۰ انجام تکالیف درسی

٪۲۰ ارائه گزارش درباره یکی از موضوعات درسی و ٪۴۰ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۵

نام درس: روش های مددکاری اجتماعی گروهی ۲

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی گروهی (۱) کد ۰۴

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آموزش دانشجویان به منظور به کارگیری اصول و فنون مددکاری گروهی در ارتباط با گروه های مختلف و توسعه توانمندی آنان به منظور بهره‌گیری از فنون و روش های مشاوره با گروه های مختلف.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری)

- مراحل تشکیل گروه (شروع، میانه و پایان)
- مهارت های مورد نیاز مددکاری اجتماعی در مراحل تشکیل گروه
- تکنیک ها و فنون اداره گروه
- مدل های مددکاری اجتماعی گروهی
- تحلیل مددکاری اجتماعی گروهی از دیدگاه های رادیکال، محافظه کار و آزادی خواه
- دیدگاه وینتر درباره عملکرد مددکار اجتماعی در گروه
- دیدگاه شوارتز درباره عملکرد مددکار اجتماعی در گروه
- نظریه لازرس شولمن و گی زا گاناپکا درباره تکنیک های مددکاری اجتماعی گروهی
- نظریه گرت رود ویلسون و نظریه ایمانوئل تروپ
- تکنیک های شناختی، تکنیک های انتقالی و تکنیک های مشکل گشایی
- الگوهای مددکاری گروهی (اهداف اجتماعی، کنشگر، درمانی و ...)
- انواع گروه ها (رشدنکر، وظیفه نگر، مواجهه، تی و ...)
- تکنیک های مددکاری گروهی با زندانیان
- تکنیک های مددکاری گروهی با بیماران روانی
- تکنیک های مددکاری گروهی با معتادان
- تجزیه و تحلیل کیس گروهی
- گزارش نویسی در مددکاری گروهی

منابع اصلی درس:

- اقلیما، مصطفی. مددکاری گروهی. انتشارات هنر (آخرین ویرایش)
- سام آرام، عزت اله. مددکاری گروهی. انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- اصول و مبانی مددکاری اجتماعی ترجمه خدیجه السادات غنی آبادی. انتشارات آوای نور. (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی
- ۱۵٪ ارائه گزارش مشاهده روش کار با گروه
- ۱۵٪ تحلیل کیس
- ۳۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۶

نام درس: روش های مددکاری اجتماعی جامعه ای

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی گروهی (۲) کد ۰۵

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: آموزش دانشجویان به منظور به کارگیری اصول و فنون مددکاری جامعه ای، الگوها، روش ها و مدل های آن برای مداخله های مددکاری اجتماعی به روش جامعه ای.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تعاریف و مفاهیم جامعه در مددکاری جامعه ای
- تاریخچه و فلسفه مددکاری جامعه ای و تحولات آن از بدو پیدایش
- کارکردهای مددکاری جامعه ای
- حیطه و قلمرو مددکاری جامعه ای
- مهارت های مددکاری جامعه ای (پژوهش، تحلیل مسئله، منابع و ...)
- نقش ها در مددکاری جامعه ای
- انواع مددکاری اجتماعی جامعه ای (مستقیم و غیرمستقیم)
- فرایند و مدل تغییر مددکاری جامعه ای
- نظریه موری راس، آلینسکی، روتمن و ...
- مفهوم سازماندهی اجتماعی، روش ها و تکنیک های آن
- اقدامات اجتماعی و روش های آن برای مقابله با مشکلات
- دیدگاه ها و نظرات مؤثر بر روش های مددکاری جامعه ای
- تعاریف و مفاهیم پروژه
- روش شناسی پروژه در مددکاری جامعه ای

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):

بررسی و نقد پروژه جامعه ای

منابع اصلی درس:

Rothman, Jack; Trpman, John; Erlich, John. Community – Action, Planning, Development. (Last Edition).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی
- ۲۰٪ تهیه و ارائه پروژه در حیطه مددکاری جامعه ای
- ۱۰٪ تحلیل کیس
- ۳۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۷

نام درس: مددکاری اجتماعی با خانواده

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی بیشتر دانشجویان با تعاریف و مفاهیم خانواده، مسائل و مشکلات آن، ساختار و کارکردهای خانواده و روش های کار با خانواده ها، خانواده درمانی و بهره گیری از این مباحث در ارائه خدمات مددکاری اجتماعی به خانواده.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تعاریف و مفاهیم خانواده، خانواده سالم
- انواع خانواده (هسته ای، گسترده، تک والدی و ...)
- ساختار و کارکرد خانواده در ایران (مسائل اجتماعی، اقتصادی و حقوقی)
- نیازمندی ها و احتیاجات خانواده
- آسیب شناسی خانواده (طلاق، اختلافات خانوادگی، اعتیاد خانواده، فقر و ...)
- سوءرفتار با همسر و فرزندان (خشونت خانوادگی)
- نظریه سیستمی و کاربرد آن در شناخت مسائل خانواده و مددکاری اجتماعی با آن
- خانواده درمانی (ویرجینیا ستیر)
- آشنایی با پیشگامان خانواده درمانی
- حقوق خانواده و نقش آن در سلامت آن
- سیستم ها و روش های حمایت و مراقبت از خانواده و حفظ سلامت آن
- شیوه های مطالعه و ارزیابی، تشخیص و مداخله مددکاری اجتماعی با خانواده

منابع اصلی درس:

Sattir, Virginia. Conjoint Family Therapy. Science and Behavior Books (Last Edition).

Munson, Calton E. Social Work with Families. Collier MacMillan Publisher (Last Edition).

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی
- ۲۰٪ تحلیل کیس
- ۴۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۸

نام درس: اصول و فنون مشاوره و مصاحبه در مددکاری اجتماعی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با اصول، فنون و مهارت های مشاوره، مصاحبه و توانمندسازی آنان برای بهره گیری از این روش ها در ارائه خدمات مددکاری اجتماعی به ویژه فردی.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تعاریف و مفاهیم مشاوره
- فنون و تکنیک های مشاوره و مصاحبه
- مهارت های مصاحبه: چگونگی برقراری رابطه حرفه ای، ارتباط و تئوری های مربوط به آن، مهارت های ارتباط بین فردی و ...
- فرایند و فنون مشاوره:

الف) فرایند مصاحبه مشاوره ای (شامل مراحل آغاز، ادامه و پایان)

ب) فنون مصاحبه مشاوره ای: گوش دادن، ایجاد رابطه، سازماندهی، هدایت، رهبری جلسه، تشویق، سکوت، مقاومت و بازتاب و ...

انواع مشاوره:

الف) مشاوره شغلی: اهمیت آن، انتخاب شغل و عوامل مؤثر در رضایت و موفقیت شغل

ب) مشاوره تحصیلی: اهمیت آن، چگونگی راهنمایی دانش آموزان به رشته های تحصیلی

ج) مشاوره حل مشکل: مهارت ها و روش های آن

نظریه های مشاوره (رفتاردرمانی، واقعیت درمانی و شناخت درمانی)

منابع اصلی درس:

گیدسون، رابرت، مبانی مشاوره و راهنمایی. ترجمه باقر ثنایی. انتشارات رشد. (آخرین ویرایش)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ میزان حضور و مشارکت فعال در کلاس
- ۲۰٪ انجام تکالیف درسی
- ۱۰٪ ارائه گزارش مصاحبه
- ۱۰٪ تحلیل کیس
- ۴۰٪ امتحانات میان ترم و پایان ترم

کد درس: ۰۹

نام درس: کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی فردی)

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی فردی ۲ کد ۰۳

تعداد واحد: ۸ واحد

نوع واحد: کارآموزی

هدف کلی درس: آموزش مهارت های حرفه ای با بهره گیری از کارآموزی در عرصه به منظور افزایش توانمندی دانشجویان برای بکارگیری نظریه های مددکاری اجتماعی در عمل به طوری که در پایان دوره دانشجویان قادر به انجام فعالیت های مشاوره و مداخله های محیطی باشند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۴۰۸ ساعت کارآموزی):

آموزش مهارت های لازم به دانشجویان به منظور افزایش توانمندی آنان در:

الف) پذیرش و ایجاد ارتباط حرفه ای با سازمان، کارکنان و بخش های مختلف آن

ب) شناخت مؤسسه محل کارآموزی و رابطه آن با نیازها، مسائل و ... مراجعین

ج) روش های مطالعه

د) بکارگیری اصول و ارزش های مددکاری اجتماعی

هـ) مصاحبه و مشاوره

و) ارزیابی و تشخیص

ز) ملاقات با اعضای خانوار در منزل

ح) کار با کودکان، سالمندان و معلولین

ط) استفاده از مدل های مددکاری اجتماعی در عمل

ی) گزارش نویسی

ق) منش و رفتار متناسب با اصول و ارزش های حرفه مددکاری اجتماعی

ارجاع سه مورد کیس به دانشجویان و دریافت گزارش به صورت هفتگی و راهنمایی لازم به منظور افزایش مهارت دانشجویان در مددکاری فردی، رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط مثبت آن.

حداقل یک مورد Case Report در طول یک ترم کارآموزی.

منابع اصلی درس:

- ۱) بور، روبرت، مشاوره در مدرسه، ترجمه ابوالفضل کرمی، انتشارات روان سنجی، (آخرین ویرایش)
- ۲) پرلن، هلن هریس، مددکاری اجتماعی، ترجمه پریوش منتخب، انتشارات نور (آخرین ویرایش).
- ۳) اقلیما، مصطفی و راهب، غنچه، مددکاری فردی، انتشارات دانژه (آخرین ویرایش).
- ۴) خاکساری، محمد حسن، مددکاری فردی، انتشارات سازمان بهزیستی کشور، (آخرین ویرایش).

شیوه ارزیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ میزان حضور و نحوه فعالیت
- میزان توانایی و تمایل دانشجویان برای بهره گیری از دانش، اصول و مهارت های مددکاری اجتماعی در عمل بر اساس چک لیستی که ۸۰٪ مشتمل بر ملاک هایی برای ارزیابی خصوصیات خلقی، رفتاری، نگرشی، مهارتی و بطور کلی پیشرفت توانمندی های آنان باشند.

کد درس: ۱۰

نام درس: کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی گروهی)

پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی گروهی ۲ کد ۰۵

تعداد واحد: ۷ واحد

نوع واحد: کارآموزی

هدف کلی درس: آموزش مهارت های حرفه ای با بهره گیری از کارآموزی در عرصه به منظور افزایش توانمندی دانشجویان برای بکارگیری نظریه های مددکاری اجتماعی در عمل به طوری که در پایان دوره دانشجویان قادر به انجام فعالیت های مددکاری اجتماعی به روش گروهی باشند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۵۷ ساعت کارآموزی):

آموزش مهارت های لازم به دانشجویان به منظور افزایش توانمندی آنان در:

(الف) مطالعه مؤسسه و بررسی زمینه های مددکاری گروهی با رویکرد پیشگیری، درمان و ارتقا

(ب) روش های مطالعه برای شناسایی گروه های موجود در محل کارآموزی

(ج) ارتباطات گروهی (تجزیه و تحلیل آن)

(د) نقش ها، معیارها، قواعد و مقررات و جو گروهی

(هـ) انسجام گروهی

(و) مسائل و مشکلات و نیازهای گروه

(ز) مصاحبه و مشاوره گروهی

(ح) تشکیل گروه و کمک به مراحل رشد آن

(ط) بکارگیری اصول و فنون مددکاری در کار با گروه ها

(ی) منش و رفتار متناسب با اصول و ارزش های حرفه مددکاری اجتماعی

ارجاع دو مورد کیس به دانشجویان و دریافت گزارش به صورت هفتگی و راهنمایی لازم به منظور افزایش مهارت دانشجویان در مددکاری گروهی، رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط مثبت آن.

حداقل یک مورد Case Report در طول یک ترم کارآموزی.

منابع اصلی درس:

- (۱) اقلیما، مصطفی. مددکاری گروهی. انتشارات هنر (آخرین ویرایش)
- (۲) سام آرام، عزت اله. مددکاری گروهی. انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- (۳) اصول و مبانی مددکاری اجتماعی ترجمه خدیجه السادات غنی آبادی. انتشارات آوای نور. (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ میزان حضور و نحوه فعالیت
- ۸۰٪ میزان توانایی و تمایل دانشجویان برای بهره گیری از دانش، اصول و مهارت های مددکاری اجتماعی در عمل بر اساس چک لیستی که مشتمل بر ملاک هایی برای ارزیابی خصوصیات خلقی، رفتاری، نگرشی، مهارتی و بطور کلی پیشرفت توانمندی های آنان باشند.

نام درس: کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی جامعه‌ای) کد درس: ۱۱
پیش نیاز یا همزمان: روش های مددکاری اجتماعی جامعه ای کد ۰۶
تعداد واحد: ۶ واحد
نوع واحد: کارآموزی

هدف کلی درس:

آموزش مهارت های حرفه ای با بهره‌گیری از کارآموزی در عرصه به منظور افزایش توانمندی دانشجویان برای
بکارگیری نظریه های مددکاری اجتماعی در عمل به طوری که در پایان دوره دانشجویان قادر به انجام فعالیت های
مددکاری جامعه ای باشند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۰۶ ساعت کارآموزی):

آموزش مهارت های لازم به دانشجویان به منظور افزایش توانمندی آنان در:

الف) ایجاد ارتباط با جامعه، گروه ها، نهادها و سازمان های اجتماعی

ب) مطالعه و شناخت مسائل، نیازها و عوامل مؤثر در توسعه اجتماعی

ج) روش های موضوع و مسئله یابی

د) ارزیابی و تشخیص در کار با جامعه

هـ) تدوین طرح مداخله و روش های اجرای آن

و) روش های توانمندسازی

ز) نحوه بهره گیری از منابع و فرصت های اجتماعی و اقتصادی

ح) استفاده از روش ها و الگوهای مددکاری جامعه ای

ط) روش های حمایت و مراقبت از جمعیت ها

ی) فنون و روش اقدامات اجتماعی

ق) منش و رفتار متناسب با اصول و ارزش های حرفه مددکاری اجتماعی

ارجاع یک مورد کار جامعه ای توسط دانشجویان و دریافت گزارش به صورت هفتگی و راهنمایی لازم به منظور

افزایش مهارت دانشجویان در مددکاری فردی، رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط مثبت آن.

حداقل یک مورد Case Report در طول یک ترم کارآموزی.

منابع اصلی درس:

Rothman, Jack; Trpman, John; Erlich, John. Community – Action, Planning, Development. (Last Edition).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ میزان حضور و نحوه فعالیت
- میزان توانایی و تمایل دانشجویان برای بهره گیری از دانش، اصول و مهارت های مددکاری اجتماعی در عمل بر اساس چک لیستی که ۸۰٪ مشتمل بر ملاک هایی برای ارزیابی خصوصیات خلقی، رفتاری، نگرشی، مهارتی و بطور کلی پیشرفت توانمندی های آنان باشند.

کد درس: ۱۲

نام درس: نظریه های مددکاری اجتماعی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: در پایان این درس دانشجو باید اصول و روش‌های شناخت مسائل، مشکلات اجتماعی را بداند. با نقش و وظیفه مشاوره در پیشگیری از بروز آسیب‌های مختلف، حفظ و ارتقای سلامت آشنا باشد. دیدگاه‌ها و نظریه‌های نوین مددکاری اجتماعی را به خوبی بداند. توانایی استفاده از انواع رویکردهای مددکاری اجتماعی و کاربرد هر یک را در موارد مختلف داشته باشد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف، نقد و تشریح مفاهیم کلیدی حرفه مددکاری اجتماعی (مدل، دیدگاه، مراجع، رابطه حرفه ای و ...)
- تفاوت دیدگاه‌های قدیمی کار با مراجع (تشخیصی، کارکردی، روان‌پویایی و ...) و تحول دیدگاه‌ها
- نظریه‌ها و رویکردهای نوین (مانند رویکرد راه حل محور، توانمندسازی و مبتنی بر قوت‌ها)، مدل‌های مداخله و مشاوره
- نظریات مددکاری اجتماعی مرتبط با خانواده
- نظریه مداخله در بحران
- دیدگاه کارکردی در مددکاری اجتماعی
- دیدگاه تغییر رفتار در مددکاری اجتماعی
- دیدگاه تکلیف‌گرایی در مددکاری اجتماعی
- مدل‌ها و روش‌های مددکاری اجتماعی با خانواده، خانواده درمانی (دیدگاه‌های سیستمی، ساختی و ...)
- نظریه سیستم‌ها، ارتباطات، نقش و نظریه مینوچین
- کاربرد نظریه شناختی-رفتاری در مددکاری اجتماعی
- نظریه روایتی

منابع اصلی درس:

1) Payne, Malcolm. Modern Social Work Theories (Last Edition).

۲) والش، جوزف، نظریه های مددکاری اجتماعی در عمل. ترجمه فریده همتی. انتشارات سمت (آخرین ویرایش).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۷۰٪ آزمون کتبی باز پاسخ میان ترم و پایان ترم ۷۰٪
- ۳۰٪ سنجش عملی و تکوینی در قالب کار پژوهشی، فعالیت عملی و مشارکت کلاسی (مانند بازی نقش، کیس ریپورت و نقد الگوها)

کد درس: ۱۳

نام درس: روش‌های سرپرستی و مهارت‌آموزی در مددکاری اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی فردی) کد ۰۹ - کارآموزی در عرصه (مددکاری اجتماعی گروهی) کد ۱۰ -

کارآموزی در عرصه مددکاری اجتماعی جامعه‌ای کد ۱۱

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: دانشجو باید در این درس مفاهیم مرتبط با یادگیری و نحوه به کارگیری این مفاهیم را در عمل بداند. با تکنیک و روش‌های آموزش و تعلیم دانشجویان سطوح پایین‌تر آشنا باشد. درباره روش‌ها و فنون سرپرستی در مددکاری اجتماعی همچنین مفاهیم مرتبط به آن دانش و مهارت لازم را بدست آورده باشد. بتواند نظریه‌ها را در میدان به عمل درآورد. به طوری که قادر گردد از این آموخته‌ها در توسعه مهارت‌های حرفه خود و تعلیم و تربیت دانشجویان مددکاری اجتماعی رده‌های پایین‌تر و مهارت‌آموزی به آنان استفاده نماید.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- با توجه به وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان مددکاری اجتماعی در آشنایی با مفاهیم، اصول و مراحل مختلف سرپرستی و مهارت‌آموزی در مددکاری اجتماعی، برنامه‌ریزی برای ارتقای دانش دانشجویان در حوزه سرپرستی کارآموزی، سرفصل این درس به شرح زیر تدوین و ارائه گردیده است:
- یادگیری و مفاهیم مرتبط با آن
- مراحل آموزش و چگونگی تعیین اهداف آموزشی
- چگونگی طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی
- نظریه‌های آموزش
- روش‌های آموزش
- نحوه بهبود بخشی انگیزه آموختن
- مفهوم سرپرستی در کارورزی
- مهارت‌های سرپرستی
- نقش‌های سرپرستی
- مهارت‌آموزی به دانشجو با هدف به کارگیری تئوری‌ها در عمل
- روش‌های سرپرستی مددکاران اجتماعی فارغ‌التحصیل در محیط کار
- اصول اخلاق حرفه‌ای مددکاری اجتماعی در سرپرستی

منابع اصلی درس:

- ۱) شولمن، لارنس. رویکرد تعاملی به سرپرستی در مددکاری اجتماعی. ترجمه منیر السادات میربها، شمس اعظم انصاری و فریده همتی، انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- ۲) مینگ-سوم تی سویی. سرپرستی مددکاری اجتماعی. ترجمه سیداحمدحسینی و افشین جاویدنسب، انتشارات سمت (آخرین ویرایش).

3) Pecora, Peter J.; Cherin, David; Bruce, Emily; Jesus Arguello, Trinidad. Strategic Supervision; A brief Guide for Managing Social Service Organizations. London: SAGE. (Last Edition).

شیوه ارزشیابی دانشجو: ۵۰٪ ارزشیابی به صورت نوشتن طرح درس و برنامه علمیاتی جهت کارورزی در طول ترم و ۵۰٪ آزمون کتبی در پایان ترم

نام درس: کارورزی روش‌های سرپرستی و مهارت‌آموزی در مددکاری اجتماعی
پیش‌نیاز یا همزمان: روش‌های سرپرستی و مهارت‌آموزی در مددکاری اجتماعی (کد ۱۳)
تعداد واحد: ۱ واحد
نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس: دانشجویان باید در این درس بتوانند مفاهیم مرتبط با سرپرستی را که در بخش نظری یاد گرفته است، در عرصه کارورزی با نظارت استاد راهنما عملیاتی کند. به طور مستقل با تلفیق مفاهیم نظری، روش‌ها و فنون سرپرستی را در کار با دانشجویان کارشناسی مددکاری اجتماعی اعمال کند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۶۸ ساعت کارورزی)

دانشجویان در یک ترم تحصیلی و یک روز در هفته به صورت تمام وقت در محیط‌های مرتبط با خدمات مددکاری اجتماعی حاضر و تحت نظارت استاد راهنما به ارائه خدمات می‌پردازند. در این فرایند مهارت‌ها و هنرهای دانشجویان در بکارگیری نظریه‌ها در عمل سنجیده و برای آن برنامه‌ریزی می‌شود. فعالیت‌ها و اقدامات دانشجویان نیز توسط استاد راهنما بررسی، تجزیه و تحلیل و ارزیابی می‌شود. همچنین برای ارتقای سطح مهارت‌های حرفه‌ای آنان توصیه، راهنمایی و اقدامات آموزشی لازم اجرا می‌شود.

- بکارگیری مهارت آموزش مفاهیم مددکاری اجتماعی در کار با دانشجویان کارورز کارشناسی
- عملیاتی نمودن مراحل آموزش و چگونگی تعیین اهداف آموزشی
- عملیاتی نمودن چگونگی طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی
- اجرای تکنیک‌های بهبود انگیزه آموختن در طول فرایند کارورزی
- بکارگیری مهارت‌های استفاده از نظریه‌های آموزش در عمل
- بکارگیری مهارت‌های ارزیابی در سرپرستی
- بکارگیری مهارت استدلال یا نقد بالینی فعالیت‌ها در طول فرایند کارورزی با حضور دانشجویان کارشناسی و سرپرست فیلد
- بکارگیری مهارت بحث و گفتگوی با دانشجوی کارشناسی برای مسئله‌یابی و کشف راهکارهای جدید در محیط کارورزی
- آماده‌سازی دانشجوی کارشناسی برای ارائه Case Report
- اجرای مهارت سنجش مطابقت فعالیت‌های انجام شده با برنامه پیش‌بینی شده
- ارائه طرح توصیفی از قابلیت‌ها و استعدادها و ظرفیت‌های دانشجوی کارشناسی و پیشنهاد برای ارتقای دانشجو

منابع اصلی درس:

- ۱) شولمن، لارنس. رویکرد تعاملی به سرپرستی در مددکاری اجتماعی. ترجمه منیر السادات میربها، شمس اعظم انصاری و فریده همتی، انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- ۲) مینگ-سوم تی سویی. سرپرستی مددکاری اجتماعی. ترجمه سید احمد حسینی و افشین جاوید نسب. انتشارات سمت (آخرین ویرایش).
- 3) Pecora, Peter J.; Cherin, David; Bruce, Emily; Jesus Arguello, Trinidad. Strategic Supervision; A brief Guide for Managing Social Service Organizations. London: SAGE. (Last Edition).

شیوه ارزیابی دانشجوی:

- ۷۰٪ ارزیابی واحد کارورزی از طریق سنجش تغییرات رفتاری و نگرشی دانشجو و توانمندی او در بکارگیری نظریه ها در عمل زیر نظر سرپرست کارورزی صورت می گیرد و این کار با مشاهده و ارزیابی کمیت و کیفیت فعالیت های حرفه ای دانشجو در طول دوره کارورزی صورت خواهد گرفت.
- ۳۰٪ دانشجو موظف است تمام فعالیت های مندرج در قسمت رئوس مطالب واحد روش های سرپرستی و مهارت آموزی در مددکاری اجتماعی و سایر کارهای مرتبط انجام شده در طول مدت کارورزی را در قالب یک گزارش توصیفی مکتوب نماید و در جلسه Case Report به صورت شفاهی نیز ارائه نماید.

کد درس: ۱۵

نام درس: برنامه‌ریزی برای مداخلات اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی با مفاهیم، اصول و مراحل مختلف برنامه‌ریزی در حوزه اجتماعی، یادگیری انواع مدل‌های پایش و ارزشیابی مداخلات اجتماعی و جایگاه برنامه‌ریزی، پایش و ارزشیابی در حرفه مددکاری اجتماعی.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مروری بر کلیات مسائل و مشکلات اجتماعی
- جایگاه برنامه‌ریزی برای مشکلات اجتماعی
- فرایند برنامه‌ریزی یا طراحی مداخلات اجتماعی
- مفاهیم پایه در پایش و ارزشیابی
- تاریخچه و سابقه پیدایش پایش و ارزشیابی
- رویکردهای نظری پایش و ارزشیابی
- انواع پایش و ارزشیابی
- چینش‌های ارزشیابی
- اجرای پایش و ارزشیابی
- تجزیه و تحلیل و تهیه گزارش پایش و ارزشیابی
- گام‌های عملی برای استفاده از نتایج به منظور بهبود برنامه‌ها و مداخلات اجتماعی

منابع اصلی درس:

۱. برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های ارتقای سلامت، جمعی از مترجمین، نشر مهر دانش، (آخرین ویرایش)
2. Yvonne, A. Unrau; Peter A. Gabor; Richard M Grinnell; Evaluation in Social Work: The Art and Science of Practice. Oxford University Press (Last Edition).
3. L. Michele Issel. Health Program Planning and Evaluation: A Practical, Systematic Approach for Community Health (Last Edition).
4. Debra J. Holden, Marc A. Zimmerman. A Practical Guide to Program Evaluation Planning: Theory and Case Examples. Sage Publication (Last Edition).

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

۷۰٪ آزمون کتبی باز پاسخ میان ترم و پایان ترم

۳۰٪ سنجش عملی و تکوینی در قالب کار پژوهشی، فعالیت عملی و مشارکت کلاسی

کد درس: ۱۶

نام درس: تحلیل سیاست‌ها و آسیب‌های اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: در پایان این درس دانشجو باید مفاهیم، فلسفه و کارکردهای سیاست‌های اجتماعی را بداند. سیاست‌های اجتماعی را در رابطه با بهزیستی و سلامت اجتماعی افراد جامعه بخصوص گروه‌های در معرض آسیب و آسیب دیده مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. با نظریه‌ها و دیدگاه‌های مربوط به سیاست اجتماعی به خوبی آشنا شده باشد. موقعیت‌های مشکل‌ساز را در رابطه با سیاست‌های اجتماعی مورد ارزیابی قرار دهد به طوری که با استفاده از یافته‌های حاصل از این درس، نقش و وظیفه خود را به عنوان مددکار اجتماعی با کارایی بالاتری ایفا نماید.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مروری بر ایده‌ها، مفاهیم، تاریخچه پیدایش، توسعه و تحول سیاست اجتماعی
- سیاست اجتماعی از دیدگاه لیبرالیسم، مارکسیسم و ...
- سیاست اجتماعی از دیدگاه پست مدرنیسم
- تحلیل سیاست اجتماعی در رابطه با کنترل اجتماعی
- تحلیل سیاست اجتماعی در رابطه با بهداشت و درمان
- تحلیل سیاست اجتماعی در رابطه با رفاه و حمایت از کودک و پیشگیری از کودک آزاری
- تحلیل سیاست اجتماعی در رابطه با رفاه و حمایت از زنان و زن آزاری
- تحلیل سیاست اجتماعی در رابطه با ناتوانی و معلولیت‌ها
- تحلیل سیاست‌های اجتماعی در رابطه با اعتیاد و آسیب‌های اجتماعی
- تحلیل سیاست‌های اجتماعی در رابطه با مسکن
- تحلیل سیاست‌های اجتماعی در رابطه با مراقبت اجتماعی
- نظریه مقایسه‌ای و سیاست اجتماعی

منابع اصلی درس:

1. Jonathan Dickens. Social Work and Social Policy: An Introduction (Last Edition).
2. Jordan, Bill. Welfare and Well-being. Bristol: The Policy Press (Last Edition).
3. کن بلیک مور، مقدمه‌ای بر سیاست‌گذاری اجتماعی. ترجمه علمی اصغر سعیدی و سعید صدقی جقه. نشر موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی (آخرین ویرایش).
4. لیونگستون، آرتو. سیاست اجتماعی در کشورهای در حال توسعه. ترجمه حسین‌عظیمی. سازمان برنامه و بودجه (آخرین ویرایش).
5. لطیفی، غلامرضا. مبانی برنامه‌ریزی و سیاست اجتماعی. انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه علامه طباطبائی (آخرین ویرایش).
6. کلیه قوانین برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در ایران (شامل برنامه‌های قبل از انقلاب اسلامی و پس از آن).

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۷۰٪ آزمون کتبی باز پاسخ میان ترم و پایان ترم و سنجش عملی و تکوینی در قالب مشارکت کلاسی، کار پژوهشی و سنجش قدرت تشخیص و تحلیل دانشجو در تشخیص مسائل و ۳۰٪ آسیب‌های اجتماعی جامعه

کد درس: ۱۷

نام درس: روش تحقیق کمی پیشرفته

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس با مبنای فلسفی تحقیق و هرم شواهد آشنا شده باشد و منطق و کاربرد طرح های کمی و ترکیبی پژوهش را درک نماید. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی دانشجو با روش های پژوهش کمی و ترکیبی در حوزه مددکاری اجتماعی است. دانشجو باید بتواند در پایان این درس طرح پژوهش کمی و ترکیبی بنویسد، در عین حال ضرورت دارد دانشجو با ملاحظات اخلاقی به منظور انجام پژوهش کمی و ترکیبی آشنا شود و تفاوت های روش شناختی در پژوهش های کمی، کیفی و ترکیبی را درک کند.

در پژوهش در حوزه مددکاری اجتماعی بخصوص در خصوص گروه های جمعیتی پنهان باید ملاحظات ویژه ای در خصوص نمونه گیری مد نظر قرار گیرد. لازم است دانشجو با این ملاحظات آشنا شود. در این درس دانشجو روش های طراحی و انتخاب ابزار، روش های جمع آوری و تحلیل داده های کمی را خواهد آموخت و با چگونگی استفاده از نرم افزارهای تحلیل آماری پیشرفته مانند (Amos، Lisrel و R) آشنا خواهد شد. در عین حال لازم است دانشجو با اصول مقاله نویسی، ارزیابی مقاله و تدوین طرح پژوهش آشنا شود و بتواند آنها را بکار بندد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- مبنای فلسفی تحقیق (معرفت شناسی، انسان شناسی و هستی شناسی پژوهش کمی و ترکیبی؛ تمایز متد و متدولوژی، منطق روش؛ کلیات انواع تبیین)
- آشنایی با هرم شواهد
- آشنایی با منطق و کاربرد طرح های کمی پژوهش (گزارش مورد؛ بررسی موارد؛ مطالعات مقطعی؛ مطالعات بومشناختی؛ مطالعات مورد-شاهدی؛ مطالعات همگروهی تاریخی؛ مطالعات همگروهی؛ کارآزمایی بالینی و کارآزمایی اجتماع...)
- جامعه و نمونه در پژوهش های کمی و ترکیبی
- انتخاب و طراحی ابزارهای اندازه گیری استاندارد
- روش های جمع آوری داده در پژوهش به ویژه تفاوت نمونه گیری جمعیت های پنهان و سخت دسترس
- تحلیل داده های کمی:
- منطق آمار توصیفی و تحلیلی (تعمیم، علیت، همبستگی، تفاوت، نحوه ی انتخاب آزمون آماری مناسب)
- مرور آمار توصیفی و آمار تحلیلی مقدماتی آشنایی با بانک های اطلاعاتی و روش های جستجوی منابع
- اصول مقاله نویسی
- اصول ارزیابی مقالات
- اصول تدوین طرح پژوهش
- ملاحظات اخلاقی در پژوهش در حوزه مددکاری اجتماعی

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):

- آمار تحلیلی پیشرفته با تأکید بر منطق آماری تحلیل واریانس؛ تحلیل رگرسیون خطی؛ تحلیل مسیر و تحلیل عاملی
- آشنایی با نرم افزارهای پیشرفته تحلیل آماری (مانند Amos، Lisrel و R)
- ارزیابی مقالات
- تهیه یک طرح پژوهشی کمی

منابع اصلی درس:

1. Grinnell Jr RM, Unrau Y. Social work research and evaluation: Quantitative and qualitative approaches. Cengage Learning; Last Edition.
2. Brannen J. Mixing methods: Qualitative and quantitative research. Routledge; Last Edition.
3. Tashakkori A, Teddlie C, editors. Sage handbook of mixed methods in social & behavioral research. Sage; Last Edition.
4. Creswell JW, Creswell JD. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. Sage publications; Last Edition.
5. Hesse-Biber SN. Mixed methods research: Merging theory with practice. Guilford Press; Last Edition.
6. Hesse-Biber SN, Johnson RB, editors. The Oxford handbook of multimethod and mixed methods research inquiry. Oxford University Press; Last Edition.
7. Leavy P. Research design: Quantitative, qualitative, mixed methods, arts-based, and community-based participatory research approaches. Guilford Publications; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۴۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی
- ۴۰٪ حل مسئله
- ۲۰٪ تحلیل مقاله

کد درس: ۱۸

نام درس: روش تحقیق کیفی پیشرفته

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس با روش‌های پژوهش کیفی، ملاحظات اخلاقی به منظور انجام پژوهش کیفی، تفاوت‌های روش‌شناختی در پژوهش‌های کمی و کیفی و مبنای فلسفی تحقیق کیفی آشنا شده باشد. دانشجو باید در پایان این ترم قادر باشد طرح پژوهش کیفی را تنظیم نماید، ملاحظات مربوط به نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی را بشناسد و با روش‌های جمع‌آوری داده در این نوع پژوهش آشنا باشد. دانشجو باید در پایان این ترم بتواند داده‌های کیفی را کدگذاری و تحلیل نماید و بر اساس طرح پژوهشی مدل‌های مفهومی را استخراج نماید. همچنین انتظار می‌رود دانشجو در این درس با اصول مقاله‌نویسی و ارزیابی مقاله کیفی آشنا شود.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- مبنای فلسفی تحقیق (معرفت‌شناسی، انسان‌شناسی و هستی‌شناسی پژوهش کمی و کیفی؛ تمایز روش و روش‌شناسی، منطق روش؛ کلیات انواع تبیین)
- آشنایی با هرم شواهد
- آشنایی با منطق و کاربرد طرح‌های کیفی پژوهش
- گراند تئوری
- اتنوگرافی
- تحلیل محتوا
- تحلیل روایت
- تحقیق در عمل
- مطالعه موردی
- دلفی
- انتخاب موضوع پژوهش کیفی
- مرور ادبیات و جایگاه نظریه در پژوهش‌های کیفی
- جامعه و نمونه در پژوهش‌های کیفی
- روش‌های جمع‌آوری داده در پژوهش‌های کیفی
- روش‌های بررسی استحکام پژوهش
- روش‌های تحلیل داده‌های کیفی
- آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی و روش‌های جستجوی منابع
- اصول مقاله‌نویسی

- اصول ارزیابی مقالات
- اصول تدوین طرح پژوهش
- ملاحظات اخلاقی در پژوهش های کیفی
- شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):
- تحلیل داده‌های کیفی
- آشنایی با روش ورود و تحلیل داده های کیفی در نرم افزار MAXQDA
- ارزیابی مقالات
- تهیه یک طرح پژوهشی کیفی

منابع اصلی درس:

1. Grinnell Jr RM, Unrau Y. Social work research and evaluation: Quantitative and qualitative approaches. Cengage Learning; Last Edition.
2. Bernard HR, Wutich A, Ryan GW. Analyzing qualitative data: Systematic approaches. SAGE publications; Last Edition.
3. Padgett DK. Qualitative methods in social work research. Sage Publications; Last Edition.
4. Saini M, Shlonsky A. Systematic synthesis of qualitative research. OUP USA; Last Edition.
5. Allen LM. A critique of four grounded theory texts. The Qualitative Report. 2010;15(6):1606-20.
6. Glaser BG, Strauss AL. Discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research. Routledge; Last Edition.
7. Padgett DK. Qualitative methods in social work research. Sage Publications; 2016 Jun 14.

شیوه ارزشیابی دانشجویان :

- ۳۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی
- ۴۰٪ کارگروهی در حین ترم
- ۳۰٪ حل مسئله

نام درس: روش‌های تدریس نظری

کد درس: ۱۹

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد کارورزی)

نوع واحد: نظری - کارورزی

هدف کلی درس: در این درس دانشجویان با فلسفه‌های زیربنایی یادگیری، نظریه‌های یادگیری، روش‌های آموزش، مفاهیم اساسی آنها و کاربرد نظریه‌های یادگیری در آموزش مددکاری اجتماعی آشنا خواهند شد. انتظار می‌رود دانشجویان در این درس به این توانایی دست یابند که راهبردهای آموزشی مناسب را برای آموزش دانشجویان مددکاری اجتماعی برگزینند و آنها را به اجرا درآورند. در عین حال دانشجویان در این درس با روش‌های تعیین هدف‌های آموزش، مراحل آموزش، مفاهیم مرتبط با انگیزه، روش‌های مدیریت کلاس درس و روش‌های مختلف ارزیابی فراگیران آشنا خواهند شد و در پایان این درس قادر خواهند بود روش مناسب برای ارزیابی فراگیران را انتخاب نموده و آنها را به اجرا درآورند. دانشجویان در این درس با کاربردهای تکنولوژی در آموزش مددکاری اجتماعی آشنا خواهند شد و همچنین درخواهد یافت که چگونه از بستر و تکنیک‌های آموزش از راه دور برای آموزش مددکاران اجتماعی بهره‌گیرند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- فلسفه‌های آموزش (آموزش ایده‌آلیسم، رئالیسم، اگزیستانسیالیسم، پراگماتیسم، تجربیسم و مدرنیته) نظریه‌های یادگیری
- نظریه‌های یادگیری رفتاری (Behavioral Learning Theories)
- مفاهیم اساسی نظریه یادگیری رفتاری
- کاربرد نظریه‌های یادگیری رفتاری در آموزش مددکاری اجتماعی
- کاربرد رویکرد ADDIE (تحلیل (Analyze)، طراحی (Design)، توسعه (Development)، کاربرد (Implementation) و ارزشیابی (Evaluation) در طراحی آموزشی بخصوص در طراحی آموزش‌های الکترونیکی
- آموزش مبتنی بر صلاحیت (Competency-based)
- نظریه‌های یادگیری شناختی (Cognitive Learning Theories) با تأکید بر نظریه یادگیری گشتالت (Gestalt Learning Theory)، نظریه یادگیری معنادار کلامی آربل (Meaningful Verbal Learning Theory)، نظریه یادگیری شناختی-اجتماعی بندورا (Social-cognitive Theory) و نظریه‌های یادگیری پردازش اطلاعات (Information Processing Learning Theory) و نظریه یادگیری خبرپردازی.
- مفاهیم اساسی نظریه یادگیری شناختی
- کاربرد نظریه‌های یادگیری شناختی در آموزش مددکاری اجتماعی
- پیش‌سازمان دهنده (Advance Organizer)
- نقشه مفهومی (Concept Map)
- یادگیری از طریق مشاهده

- نظریه های یادگیری سازنده گرایی (Constructivism Learning Theories)
 - مفروضات اساسی سازنده گرایی
 - کاربرد سازنده گرایی در آموزش مددکاری اجتماعی
 - روش های تدریس دانشجو محور مانند یادگیری مشارکتی و یادگیری اکتشافی
 - کارآموزی شناختی (Cognitive apprenticeship) و نگارش توأم با بازاندیشی (Reflective Journaling)
 - آموزش از راه دور
 - روش های آموزشی
 - روش های یادگیری مستقیم (سخنرانی، یادگیری در حد تسلط و روش توضیحی)
 - روش های یادگیری غیر مستقیم (اکتشافی، اکتشافی هدایت شده، حل مسئله، معنادار، آموزش گروهی و مشارکتی، یادگیری مبتنی بر وظایف (Task-based)، تلفیقی از دانشجو و استاد مخوری، یادگیری مبتنی بر مشکل (Problem-based)، یادگیری جامعه‌نگر (Community-oriented)، یادگیری مبتنی بر موضوع (Subject-directed)، کارآموزی و کارورزی، یادگیری مبتنی بر شواهد (Evidence-based)، یادگیری سیستماتیک، دیسپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز و
 - آموزش Compulsory و در بخش کوچکی از دوره Elective
- روش های ارزیابی دانشجویان

- OSCE (Objective Structured Clinical Examination)
- OSLE (Objective Structured Learning Experience)
- OSFE (Objective Structured Field Examination)
- DOPS (Direct Observation of Procedural Skills)
- Project Based Assessment

آموزش از راه دور در مددکاری اجتماعی

استفاده از تکنولوژی در آموزش مددکاری اجتماعی (شامل استفاده از تکنولوژی در آموزش حضوری و مجازی)

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۶۸ ساعت کارورزی):

- تهیه دو طرح درس نظری مددکاری اجتماعی
- به منظور انجام کارورزی باید دانشجو در کلاس درس نظری کارشناسی و یا کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی به عنوان دستیار اساتید گروه آموزشی مددکاری اجتماعی حضور یابد.

منابع اصلی درس:

- ۱) سیف، علی اکبر. (آخرین ویرایش). اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. تهران: دوران.
- ۲) اولسون، متیو و هرگنهان، بی. آر. (آخرین ویرایش). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری. ترجمه علی اکبر سیف. تهران: دوران.
- ۳) سیف، علی اکبر. (آخرین ویرایش). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. تهران: دوران.
- 4) Gould N, Taylor I. Reflective learning for social work: research, theory and practice. Routledge; Last Edition.
- 5) Boud D, Feletti G. The challenge of problem-based learning. Routledge; Last Edition.
- 6) Doel M, Shardlow SM. Modern social work practice: Teaching and learning in practice settings. Routledge; Last Edition.
- 7) Shardlow S, Aldgate J, Gibson A, Brearley J, Daniel B, Statham D, Sheppard M, Macdonald G, Marsh P, Walker S, Doel M. Handbook for practice learning in social work and social care: Knowledge and theory. Jessica Kingsley Publishers; Last Edition.
- 8) Doel M, Shardlow S, Sawdon D. Teaching social work practice: A programme of exercises and activities towards the practice teaching award. Routledge; Last Edition.
- 9) Barsky AE. Technology and boundary concerns in social work field education. Journal of Practice Teaching & Learning. 2018 Jan 1;16(1).
- 10) Daniels H. Vygotsky and pedagogy. Routledge; Last Edition.
- 11) Kadushin A, Harkness D. Supervision in social work. Columbia University Press; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ تهیه دو طرح درس نظری مددکاری اجتماعی
- ۵۰٪ دستیاری اساتید گروه آموزشی مددکاری اجتماعی
- ۳۰٪ آزمون تشریحی پایان دوره

کد درس: ۲۰

نام درس: روش‌های تدریس بالینی (۱)

پیش‌نیاز یا همزمان: روش‌های تدریس نظری کد ۱۹

تعداد واحد: ۰/۵ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان با حضور در فیلدهای کارآموزی و کارورزی دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی وظیفه سرپرستی دانشجویان را به عهده می‌گیرند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت کارورزی):

دانشجو باید حداقل به عنوان سرپرست دو دانشجوی کارشناسی یا کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی در فیلد کارآموزی یا کارورزی آنها حضور یابد و کلیه فعالیت‌های سرپرست را بر اساس پروتکل سرپرستی دانشجویان مددکاری اجتماعی که توسط گروه آموزشی مددکاری اجتماعی تهیه و ارائه می‌شود (شامل مراحل پیش عملیات تا ارزشیابی) انجام دهد.

منابع اصلی درس:

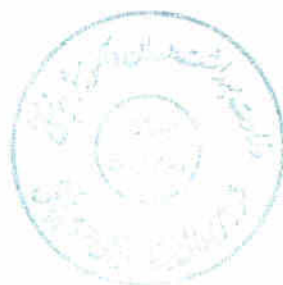
1. Barsky AE. Technology and boundary concerns in social work field education. Journal of Practice Teaching & Learning. 2018 Jan 1;16(1).
2. Daniels H. Vygotsky and pedagogy. Routledge; Last Edition.
3. Kadushin A, Harkness D. Supervision in social work. Columbia University Press; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

۲۰٪ ارائه گزارش ارزیابی اولیه دانشجویان تحت سرپرستی (حداقل ۲ دانشجو)

۲۰٪ ارائه برنامه تهیه شده برای کارآموزی یا کارورزی دانشجویان تحت سرپرستی

۶۰٪ ارائه گزارش اقدامات انجام شده در چارچوب وظایف آموزشی، مشاوره‌ای و حمایتی سرپرست در فیلد

کد درس: ۲۱

نام درس: روش‌های تدریس بالینی (۲)

پیش‌نیاز یا همزمان: روش‌های تدریس نظری کد ۱۹

تعداد واحد: ۰/۵ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس: در این درس دانشجویان با حضور در فیلدهای کارآموزی و کارورزی دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی وظیفه سرپرستی دانشجویان را به عهده می‌گیرد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت کارورزی):

دانشجو باید حداقل به عنوان سرپرست دو دانشجوی کارشناسی یا کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی در فیلد کارآموزی یا کارورزی آنها حضور یابد و کلیه فعالیت‌های سرپرست را بر اساس پروتکل سرپرستی دانشجویان مددکاری اجتماعی که توسط گروه آموزشی مددکاری اجتماعی تهیه و ارائه می‌شود (شامل مراحل پیش‌عملیات تا ارزشیابی) انجام دهد.

منابع اصلی درس:

1. Barsky AE. Technology and boundary concerns in social work field education. Journal of Practice Teaching & Learning. 2018 Jan 1;16(1).
2. Daniels H. Vygotsky and pedagogy. Routledge; Last Edition.
3. Kadushin A, Harkness D. Supervision in social work. Columbia University Press; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۲۰٪ ارائه گزارش ارزیابی اولیه دانشجویان تحت سرپرستی (حداقل ۲ دانشجو)
- ۲۰٪ ارائه برنامه تهیه شده برای کارآموزی یا کارورزی دانشجویان تحت سرپرستی
- ۶۰٪ ارائه گزارش اقدامات انجام شده در چارچوب وظایف آموزشی، مشاوره‌ای و حمایتی سرپرست در فیلد

کد درس: ۲۲

نام درس: نقد و کاربرد نظریه‌های مددکاری اجتماعی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان درس انتظار می‌رود که دانشجو با رویکردها و نظریه‌های مددکاری اجتماعی آشنا شده باشد و ضمن درک و فهمیدن مفاهیم کاربردی، فلسفه و ایدئولوژی نظریات و همین‌طور اندیشه‌ها و نظرات نظریه‌پردازان آن حوزه باید قادر باشد نظریه‌های مددکاری اجتماعی را مقایسه و نقد کند و کارایی نظریه‌ها را در ارتباط با گروه‌های هدف مختلف تشخیص داده و بر اساس وضعیت و شرایط موجود بهترین و کاربردی‌ترین نظریه‌ها را در اقدامات مددکاری اجتماعی بکار گیرد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- آشنایی با مفاهیم رویکرد، نظریه و مدل و همچنین کاربرد نظریه‌های مددکاری اجتماعی در عمل
- نظریه سیستم‌های بوم شناختی (سیستم اکولوژی)
- نظریه‌های روان‌پویایی
- نظریه‌های شناختی
- نظریه یادگیری اجتماعی
- نظریه شناختی-رفتاری
- رویکرد وظیفه محور
- رویکرد مداخله در بحران
- نظریه کنش متقابل نمادین و برساخت گرایی اجتماعی
- نظریه توانمندسازی
- نظریه تضاد
- نظریه توسعه اجتماعی و جامعه‌ای
- نظریه ضد ستم و ضد تبعیض
- نظریه فمینیست

منابع اصلی درس:

1. Kieran O, Munford R, O'Donoghue K, Nash M. Social work theories in action. Jessica Kingsley Publishers. Last Edition.
2. Saleebey, D. *The Strengths Perspective in Social Work Practice*. Boston, MA: Allyn & Bacon. Last Edition.

3. Payne, M. *Modern Social Work Theory*. London: Palgrave Macmillan. Last Edition.
4. Maclean, S and Harrison, R. *Social Work Theory*. Kirwan Maclean Associates, Rugeley. Last Edition.
5. Walsh J. *Theories for direct social work practice*. Nelson Education; Last Edition.
6. Hepworth DH, Rooney RH, Rooney GD, Strom-Gottfried K. *Empowerment series: Direct social work practice: Theory and skills*. Nelson Education. Last Edition.
7. Brandell JR, editor. *Theory & practice in clinical social work*. Sage. Last Edition.
8. Dominelli L. *Feminist social work theory and practice*. Macmillan International Higher Education. Last Edition.
9. Dominelli L, Campling J. *Anti oppressive social work theory and practice*. Macmillan International Higher Education. Last Edition.
10. Healy K. *Social work theories in context: Creating frameworks for practice*. Macmillan International Higher Education. Last Edition.
11. Thompson N. *Existentialism and social work*. Routledge. Last Edition.
12. Saulnier CF. *Feminist theories and social work: Approaches and applications*. Routledge. Last Edition.
13. Howe D. *An introduction to social work theory*. Routledge; 2017 Mar 2.
14. Payne M. *Modern social work theory*. Oxford University Press. Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۴۰٪ امتحان تشریحی
- ۳۰٪ تحلیل کیس بر اساس نظریه های مددکاری اجتماعی و ارائه به صورت سمینار
- ۳۰٪ تجزیه و تحلیل و مقایسه دو یا چند نظریه مددکاری اجتماعی و ارائه به صورت سمینار

کد درس: ۲۳

نام درس: نقد نظریه‌ها و سیاست‌های رفاه اجتماعی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: انتظار می‌رود در این درس دانشجویان با مفهوم رفاه، نظریه‌ها و نظریه پردازان رفاه آشنا شوند و ضمن آشنایی با مفهوم عدالت، دولت رفاه و شاخص‌های رفاه بتوانند از نظریه‌های رفاه برای تحلیل وضعیت اجتماعی بهره بگیرند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تحولات مفهومی رفاه اجتماعی
- مروری بر پیدایش و مفهوم سیاست اجتماعی
- نقد و تحلیل آرای نظریه پردازان رفاه اجتماعی از جمله آدام اسمیت، ویلفردو پاره تو، جان مینارد کینز، ویلیام بورجس، فریدریش آگوست فون هایک، جان راولز، رابرت نوزیک، آمارتیا کومار سن و کاپلف-شاول
- آشنایی، تحلیل و نقد نظریه‌ها و مکاتب رفاه اجتماعی
- لیبرالیسم
- نتولیبرالیسم
- سوسیال دموکراسی نوین
- راه سوم
- مارکسیسم
- فمینیسم
- پسااختارگرایی
- پسامدرنیسم
- نابرابری، عدالت و رفاه اجتماعی
- دولت رفاه (دولت رفاه در آمریکا، اروپا، کشورهای حوزه اسکاندیناوی، آسیای جنوب شرقی و ایران)
- شاخص‌های رفاه اجتماعی
- جایگاه مددکاری اجتماعی در دولت‌های رفاه

منابع اصلی درس:

1. Fitzpatrick T. Welfare theory: An introduction to the theoretical debates in social policy. Macmillan International Higher Education; Last Edition.
2. Forder A, Caslin T, Ponton G, Walklate S. Theories of welfare. Routledge; 2018 Jul 20.

3. Woodard C. Classifying theories of welfare. *Philosophical Studies*. 2013 Sep 1;165(3):787-803.
4. Saxonberg S. From defamilialization to degenderization: Toward a new welfare typology 1. *Social Policy & Administration*. 2013 Feb;47(1):26-49.
5. Ebbinghaus B. Comparing welfare state regimes: Are typologies an ideal or realistic strategy. *ESPAN*, Edinburg, UK. 2012 Sep 6:1-20.
6. Kammer A, Niehues J, Peichl A. Welfare regimes and welfare state outcomes in Europe. *Journal of European Social Policy*. 2012 Dec;22(5):455-71.
7. Sen A. *Collective choice and social welfare*. Harvard University Press; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۷۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی
- ۳۰٪ ارائه گزارش تحلیلی و مقایسه‌ای در مورد شرایط رفاهی ایران و سایر کشورها

کد درس: ۲۴

نام درس: سیاستگذاری در حوزه پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی

پیش نیاز یا همزمان: نقد و کاربرد نظریه‌های مددکاری اجتماعی کد ۲۲ - نقد نظریه‌ها و سیاست‌های رفاه اجتماعی کد ۲۳
تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

در پایان این درس دانشجو باید با مفهوم مشکل اجتماعی، تصمیم، سیاست، تصمیم‌سازی و سیاستگذاری و همچنین فرایند سیاستگذاری آشنا شود. انتظار می‌رود دانشجو در پایان این درس بتواند مشکلات اجتماعی را بر اساس شاخص‌های علمی شناسایی کند و برای تصمیم‌سازی در زمینه پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی برنامه‌ریزی نماید. دانشجو باید در پایان این درس بتواند مدل‌های تصمیم‌سازی را متناسب با نوع مشکل اجتماعی و بستر اجتماعی انتخاب نماید و بکارگیرد و در مورد ابزارهای سیاستی مناسب تصمیم‌گیری کند. همچنین انتظار می‌رود دانشجو در پایان این درس با روش‌های مختلف ارزشیابی سیاست‌های اجتماعی آشنا شده باشد و بتواند روش‌های کمی و کیفی را برای ارزشیابی بکار گیرد و برای این منظور طرح پیشنهادی آماده نماید. در عین حال دانشجو باید در پایان این درس با ملاحظات فرهنگی و اخلاقی در فرایند تصمیم‌سازی و سیاستگذاری اجتماعی آشنا شود و بتواند آنها را در تنظیم خلاصه‌های سیاستی و طرح پیشنهادی برای ارزشیابی مورد توجه قرار دهد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- تعریف مفاهیم مرتبط با پیشگیری و انواع آن
- تعریف مشکل اجتماعی و تأثیر آن بر تصمیم‌سازی و سیاستگذاری در حوزه اجتماعی
- فرایند سیاستگذاری و برنامه‌ریزی در حوزه پیشگیری از مشکلات اجتماعی
- نقد و بررسی مداخلات پیشگیری از مشکلات اجتماعی در ایران
- نقد و بررسی مداخلات پیشگیری از مشکلات اجتماعی در سایر کشورها
- مقایسه فرایندهای سیاستگذاری در ایران و سایر کشورها
- انواع Public Policy (مانند Distributive Policies، Regulatory Policies، Redistributive Policies، Material and Symbolic Policies، Substantive and Procedural Policies، Liberal and Conservative Policies)
- مدل‌های تصمیم‌سازی (مانند مدل‌های Rational-Comprehensive و Incrementalist)
- ابزارهای سیاستی
- اجرای سیاست‌های عمومی
- روش‌های ارزشیابی سیاست‌های عمومی (شامل روش‌های کمی با تأکید بر بررسی هزینه-فایده و هزینه-اثربخشی و روش‌های کیفی)
- ملاحظات فرهنگی و اخلاقی در تعیین و اجرای سیاست‌های عمومی
- مرور سیاست‌های پیشگیرانه مرتبط با مسائل اجتماعی از قبیل حمایت از خانواده، حمایت از کودکان، پیشگیری و کاهش جرم و بزه، توانمندسازی اقتصادی گروه‌های کم‌برخوردار، اشتغال‌زایی، تقویت سرمایه اجتماعی و ... و نقد آنها

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):

- ارائه حداقل دو کیس در مورد فرایند سیاستگذاری در حوزه مشکلات اجتماعی (یک مورد در ایران و یک مورد در خارج از ایران) و مقایسه آنها
- نقد سیاست های مرتبط با حداقل دو مشکل اجتماعی در ایران
- ارائه حداقل یک خلاصه سیاستی مرتبط با پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی در ایران
- ارائه حداقل یک پروپوزال برای بررسی هزینه-فایده یا هزینه اثربخشی یک سیاست اجتماعی در زمینه پیشگیری یا کاهش مشکلات اجتماعی در ایران
- برگزاری سمینار و ارائه پیشنهادهای سیاستی در زمینه پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی در ایران مرتبط با فیلد کارورزی (منظور از فیلد کارورزی یک سازمان اجتماعی است که در تصمیم‌سازی و سیاستگذاری در حوزه مشکلات اجتماعی نقش دارد و با هماهنگی گروه آموزشی مددکاری اجتماعی به عنوان فیلد کارورزی تعیین می شود).

منابع اصلی درس:

1. Staller KM. Social problem construction and its impact on program and policy responses. In From Child Welfare to Child Well-Being 2010 (pp. 155-173). Springer, Dordrecht.
2. Birkland TA. An introduction to the policy process: Theories, concepts, and models of public policy making. Routledge; 2015 Sep 4.
3. Sabatier PA, Weible CM, editors. Theories of the policy process. Westview Press; 2014 Jul 8.
4. Fischer F, Miller GJ, editors. Handbook of public policy analysis: theory, politics, and methods. Routledge; 2017 Sep 25.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ ارائه حداقل دو کیس در مورد فرایند سیاستگذاری در حوزه مشکلات اجتماعی (یک مورد در ایران و یک مورد در خارج از ایران) و مقایسه آنها
- ۲۰٪ نقد سیاست های مرتبط با حداقل دو مشکل اجتماعی در ایران
- ۲۰٪ ارائه حداقل یک خلاصه سیاستی مرتبط با پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی در ایران
- ۲۰٪ ارائه حداقل یک پروپوزال برای بررسی هزینه-فایده یا هزینه اثربخشی یک سیاست اجتماعی در زمینه پیشگیری یا کاهش مشکلات اجتماعی در ایران
- ۲۰٪ برگزاری سمینار و ارائه پیشنهادهای سیاستی در زمینه پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی در ایران مرتبط با فیلد کارورزی

کد درس: ۲۵

نام درس: سیاست گذاری اجتماعی و برنامه ریزی در نظام سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

در پایان این درس دانشجوی باید با مفاهیم عدالت در سلامت، نابرابری در سلامت، اقتصاد سلامت و تعیین کننده اجتماعی موثر بر سلامت آشنا شود. سیاست های ملی و بین المللی سلامت را بشناسد و بتواند تحلیل کند. با اصول و استراتژی های سیاست گذاری در نظام سلامت آشنا شود و بتواند بر مبنای اصول حرفه ای و اخلاقی در سیاست گذاری سلامت مشارکت داشته باشد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- عدالت و برابری در سلامت، مفاهیم و نظریه ها، شاخص های سنجش نابرابری در سلامت، مداخلات ممکن برای کاهش نابرابری در سلامت، شاخص های ارزیابی عدالت در برنامه های توسعه کشور
- اقتصاد سلامت، مفاهیم و تئوری ها، عرضه و تقاضا در نظام سلامت، ویژگی های بازار سلامت، تامین مالی نظام سلامت، مشکلات اقتصاد سلامت، اقتصاد بیمه سلامت، روش ها و مدل های تخصیص منابع، روش های ارزشیابی اقتصادی برنامه های سلامت، روش های بررسی بار بیماری ها، هزینه های مستقیم و غیر مستقیم بیماری، تحلیل هزینه-فایده، تحلیل هزینه-اثربخشی (CEA)، تحلیل هزینه-مطلوبیت (CUA)، تحلیل هزینه-منفعت (CBA)
- تعیین کننده های اجتماعی موثر بر سلامت
- آشنایی با جغرافیای بیماری ها در ایران، پهنه بندی بیماری ها، کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در برنامه ریزی و سیاست گذاری
- سیاست گذاری سلامت و سیاست سلامت، ویژگی های سیاست گذاری، تئوری های سیاستگذاری سلامت و تئوری های بکارگیری سلامت، مدل های خطی تحلیل سیاستگذاری (تحلیل ذینفعان، تحلیل وضعیت، policy mapping و ماتریس سیاستگذاری)، روش های کیفی و روش های مشاوره ای تحلیل سیاستگذاری، روش های کمی تحلیل سیاستگذاری (مدل سازی آماری فرایند) تحلیل سیاست های ملی سلامت
- آشنایی با مدل های ارتقا سلامت، استراتژی های ارتقا سلامت، روش های ارتقا سلامت اجتماع محور
- بیمارستان های ارتقا دهنده سلامت
- آشنایی با فرایندهای مختلف ارتقا سلامت در بیمارستان (حاکمیت بالینی، برنامه ریزی استراتژیک، مدیریت کیفیت، اعتباربخشی)
- رسانه های ارتقا دهنده سلامت، اصول ارزشیابی رسانه های ارتقا دهنده سلامت، عوامل موثر بر موفقیت بکارگیری رسانه ها در ارتقا سلامت، تجارب موفق داخلی و خارجی در مشارکت رسانه ها در ارتقا سلامت
- ورزش و ارتقا سلامت، نقش ورزش همگانی و ورزش قهرمانی در سلامت، جامعه شناسی ورزشی، پیامدهای روانی-اجتماعی ورزش همگانی و قهرمانی.
- ارتقا سلامت و پیشگیری از رفتارهای پرخطر (تغذیه نامناسب، کم تحرکی، دخانیات، اعتیاد، رفتار جنسی نامناسب، رفتار های غیر ایمن ترافیکی، رفتارهای پرخطر محیط کار و ...)، رویکرد سازمان های بین المللی در مدیریت رفتارهای پرخطر

- ارتقاء سلامت نوجوانان و جوانان، وضعیت سلامت نوجوانان و جوانان، عوامل تهدید کننده سلامت نوجوانان و جوانان، سیاستگذاری در ارتقا سلامت، بررسی و نقد برنامه‌های جامع ارتقا سلامت نوجوانان در سطح ملی و بین المللی
- ارتقا سلامت سالمندان (وضعیت سلامت سالمندان، عوامل تهدید کننده، خدمات بهداشتی و سلامتی و مراقبتی مورد نیاز، راهکارهای سازمان جهانی بهداشت در زمینه بهداشت سالمندی، تجارب سایر کشورها در ارتقا سلامت سالمندی)
- سلامت زنان (شاخص ها، اهداف توسعه هزاره سوم در این زمینه، جایگاه سلامت زنان در نظام ارائه خدمات بهداشتی درمانی، تجارب موفق ملی و جهانی در ارتقا سلامت زنان)
- بهداشت بین الملل، مفاهیم و تاریخچه، شرایط، مشکلات و اولویت های بهداشت در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه
- موازین اخلاقی، حقوقی و اصول قانون گذاری در بهداشت و درمان، حقوق و انتظارات بیمار و مشتری، انتخاب آگاهانه رضایت پاسخ به انتظارات، حق تصمیم گیری در نظام سلامت، جایگاه و نقش کمیته های اخلاق پزشکی و اصطلاحات حقوقی و قانونی در نظام بهداشت و سلامت

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۵۱ ساعت کارآموزی):

- آشنایی با فرایندهای مختلف ارتقا سلامت در سازمان محل کارآموزی و تهیه گزارش از فرایندها مربوطه
- تدوین policy brief در یکی از زیرحوزه های سلامت با تأکید بر موضوعات مرتبط و دارای اولویت در فیلد کارآموزی
- ارائه دو گزارش تحلیلی از سیاست‌های ملی و بین المللی روز در حوزه سلامت با تأکید بر موضوعات مرتبط و دارای اولویت در فیلد کارآموزی
- (منظور از فیلد کارورزی یک سازمان فعال در حوزه سلامت است که در تصمیم سازی و سیاستگذاری در حوزه سلامت نقش دارد و با هماهنگی گروه آموزشی مددکاری اجتماعی به عنوان فیلد کارآموزی تعیین می شود).

منابع اصلی درس:

1. Kevin Lucas, Dr Barbara Lloyd - Health Promotion_ Evidence and Experience-Sage Publications, Last Edition.
2. Peter Muennig, Cost-Effectiveness Analysis in Health: A Practical Approach, Jossey-Bass, Last Edition.
3. A.M. Gray, P. M. Clarke, J. Wolstenholme, S. Wordsworth. Applied Methods of Cost-effectiveness Analysis in Healthcare, Oxford University Press, Last Edition.
4. Erik Blas, Anand Sivasankara Kurup, World Health Organization, Equity, social determinants and public health programmes, World Health Organization, Last Edition.
5. Di McIntyre, Gavin Mooney, The Economics of Health Equity, Cambridge University Press, Last Edition.
6. Fabienne Peter, Sudhir Anand, Fabienne Peter, Amartya Sen, Public Health, Ethics and Equity, Oxford University Press, Last Edition.

7. Massimo Craglia, Ravi Maheswaran, GIS in Public Health Practice, CRC Press, Last Edition.
8. Gunnar Almgren, Health Care Politics, Policy, and Services: A Social Justice Analysis. Springer, Last Edition.
9. Daniel S. Goldberg (auth.), Public Health Ethics and the Social Determinants of Health, Springer International Publishing, Last Edition.
10. Michael T. Compton & M. D. & Ruth S. Shim & M. P. H, The social determinants of mental health, American Psychiatric Publishing, Last Edition.
11. Justin Parkhurst, Stefanie Ettelt, Benjamin Hawkins, Evidence Use in Health Policy Making: An International Public Policy Perspective, Springer International Publishing; Palgrave Macmillan, Last Edition.
12. Walt, Gillian, Mays, Nicholas, Buse, Kent, Making health policy, Mc Graw Hill Open University Press, Last Edition.
13. Anastasia M Snelling, Introduction to Health Promotion, Jossey Bass, Last Edition.
14. Cragg, Liza, Nutland, Will, Health promotion practice, McGraw Hill Education, Open University Press, Last Edition.
15. Johanna Hanefeld, Globalization and Health, Open University Press, Last Edition.
16. Davies, Maggie_ Cragg, Liza_ Macdowall, Wendy, Health promotion theory, McGraw-Hill Open University Press, Last Edition.
17. Curtis P, McLaughlin_ Craig D. McLaughlin, Health Policy Analysis: An Interdisciplinary Approach, Jones & Bartlett, Last Edition.
18. Gunnar Almgren, Health Care Politics, Policy and Services: A Social Justice Analysis, Springer, Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۳۰٪ تدوین policy brief در یکی از زیرحوزه های سلامت
- ۴۰٪ دو گزارش تحلیلی از سیاست های ملی و بین المللی روز در حوزه سلامت
- ۳۰٪ فعالیت های کلاسی

نام درس: نظریه‌های نوین مدیریت و رهبری

کد درس: ۲۶

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: در این درس دانشجویان ضمن مرور رویکردهای سنتی مدیریت و رهبری با رویکردهای نوین مدیریت و رهبری آشنا می‌شوند و قادر خواهند بود نظریه‌های سنتی و نوین را با یکدیگر مقایسه نمایند. علاوه بر این کاربرد هر یک از رویکردها در مددکاری اجتماعی در کلاس مورد بحث قرار خواهد گرفت.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

مرور رویکردهای سنتی رهبری و مدیریت (مانند رویکردهای صفات مشخصه رهبری، رفتار رهبری، رهبری اقتضایی، مسیر-هدف، رهبری فرهمند (کاریزماتیک)، رهبری مشارکتی، رهبری وضعیتی و رهبری تعاملی)

رویکردهای نوین مدیریت

زمینه‌های کاربرد رویکردهای نوین مدیریت در مددکاری اجتماعی

رویکردهای نوین رهبری

زمینه‌های کاربرد رویکردهای نوین رهبری در مددکاری اجتماعی

رویکردهای رهبری و مدیریت نوین

مقایسه رویکردهای سنتی و نوین مدیریت و رهبری

منابع اصلی درس:

1. Lawler J, Bilson A. Social work management and leadership: Managing complexity with creativity. Routledge; Last Edition.
2. Winkler I. Contemporary leadership theories: Enhancing the understanding of the complexity, subjectivity and dynamic of leadership. Springer Science & Business Media; Last Edition.
3. Holosko MJ. Social work leadership: Identifying core attributes. Journal of Human Behavior in the Social Environment. 2009 Jun 2;19(4):448-59.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۶۰٪ آزمون تشریحی
- ۴۰٪ مشارکت در کلاس و انجام تکالیف

کد درس: ۲۷

نام درس: مداخلات مددکاری اجتماعی در حوزه توانبخشی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

انتظار می رود مهارت های دانشجو در این کارورزی در زمینه ارائه خدمات توانبخشی فردی، خانوادگی، گروهی و جامعه ای به افرادی که با معلولیت زندگی می کنند، ارتقا یابد. انتظار می رود دانشجو در این کارورزی حضور در Multidisciplinary Team را تجربه کند و مهارت های خود را در زمینه فعالیت با تیم های توانبخشی ارتقا دهد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۱۳۶ ساعت کارورزی)

- دانشجو در این درس با حضور در فیلدهای توانبخشی (جسمی، روانی و یا اجتماعی) تحت نظارت دانشگاه محل تحصیل خود (یا فیلدهای توانبخشی که توسط گروه آموزشی مددکاری اجتماعی تعیین می شود)، به ارائه خدمات به مراجعین می پردازد.
- استفاده از ICF یا ICD در ارزیابی افرادی که با معلولیت زندگی می کنند
- شرکت در راند و انجام ارزیابی چند جانبه
- برنامه ریزی برای مداخلات توانبخشی فردی، خانوادگی، گروهی و جامعه ای
- برنامه ریزی برای ارائه مداخلات توانبخشی شغلی با تأکید بر (Self Assessment، Idea Genereation و Business Plan)
- برنامه ریزی برای ارائه مداخلات توانبخشی از راه دور
- اجرای مداخلات توانبخشی (حضور و از راه دور)
- پایش و ارزشیابی مداخلات توانبخشی
- همکاری با تیم های بین رشته ای (شامل شرکت در Grand Rounds، برنامه ریزی مشارکتی با تیم درمان و اجرای مداخلات بین رشته ای)
- ارائه گزارش اقدامات انجام شده در قالب پرونده مراجعین، Case Report و گزارش عملکرد

منابع اصلی درس:

1. Milner, J and O'Byrne; P. *Assessment in Social Work*. Macmillan; London and Basingstoke. Last Edition.
2. Khasnabis, C., Heinicke, M. K., Achu, K., Al Jubah, K., Brødtkorb, S., Chervin, P., ... & Goerdit, A. *Community-based rehabilitation: CBR guidelines*. World Health Organization; Last Edition.

3. Van Lieshout, S., Sievers, M., & Aliyev, M. *Start and Improve Your Business: Global Tracer Study 2011: ILO's Business Management Training Programme*. Geneva: ILO; Last Edition.
4. Center, D. B. I., & World Health Organization. *Rehabilitation for persons with traumatic brain injury*. WHO; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارائه حداقل ۲ Case Report در مورد افراد و خانواده‌های نیازمند خدمات توانبخشی با رویکرد Case Management
- ارائه حداقل یک Case Report در مورد مداخلات مددکاری گروهی که توسط دانشجو در فیلد انجام شده باشد
- ارائه حداقل یک Case Report در مورد توانبخشی شغلی افرادی که با معلولیت زندگی می‌کنند
- ارائه حداقل یک Case Report در مورد مداخلات توانبخشی اجتماعی که توسط دانشجو در فیلد انجام شده باشد
- برگزاری حداقل یک کارگاه آموزشی ویژه دانشجویان و کارکنان فیلد توانبخشی محل کارورزی

کد درس: ۲۸

نام درس: سمینار تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی ایران

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: عملی

هدف کلی درس: در پایان این درس فراگیر با مفهوم مسئله اجتماعی آشنا خواهد شد. انتظار می‌رود دانشجو در پایان این درس بتواند مسائل اجتماعی را در جامعه ایران شناسایی و بر اساس نظریه‌های مرتبط تبیین و تحلیل نماید. دانشجو در این درس قادر خواهد بود تأثیر مسائل اجتماعی را بر گروه‌های مختلف در جامعه تحلیل نماید. در عین حال انتظار می‌رود دانشجو بتواند قوانین، سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقداماتی را که برای پیشگیری از مسائل اجتماعی و کاهش آثار آنها در ایران انجام شده است، نقد نماید و محدودیت‌ها و مزیت‌های آنها را مقایسه نماید.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۳۴ ساعت عملی):

- بررسی تأثیر مسائل اجتماعی بر گروه‌های مختلف در جامعه ایران
- بررسی مسائل اجتماعی ایران و نقد قوانین، سیاست‌ها برنامه‌ها و اقدامات انجام شده برای پیشگیری از مسائل اجتماعی در ایران
- بررسی مسائل اجتماعی ایران و نقد قوانین، سیاست‌ها برنامه‌ها و اقدامات انجام شده برای کاهش مسائل اجتماعی در ایران
- ارائه گزارش تحلیلی از مسائل اجتماعی در ایران

منابع اصلی درس:

- (۱) معیدفر، سعید. (آخرین ویرایش). جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران. تهران: نورعلم.
- (۲) لوزیک، دانیلین. (آخرین ویرایش). نگرشی نو در تحلیل مسائل اجتماعی. ترجمه سعید معیدفر. تهران: امیرکبیر.
- (۳) موسوی، میرطاهر. (آخرین ویرایش). همبستگی اجتماعی و نابرابری، دومین گزارش وضعیت اجتماعی ایران ۱۳۸۸-۱۳۹۶، جلد یکم. تهران: انتشارات آگاه.
- (۴) موسوی، میرطاهر. (آخرین ویرایش). آسیب‌های اجتماعی و نابرابری، دومین گزارش وضعیت اجتماعی ایران ۱۳۸۸-۱۳۹۶، جلد دوم. تهران: انتشارات آگاه.

5) O'Connor MK, Netting FE. Analyzing social policy: Multiple perspectives for critically understanding and evaluating policy. John Wiley & Sons; Last Edition.

6) De Graaf ND, Wiertz D. Societal Problems as Public Bads. Routledge; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۶۰٪ سمینار در مورد تحلیل مسائل اجتماعی ایران و ۴۰٪ آزمون کتبی تشریحی

نام درس: پایان نامه

کد درس: ۲۹

تعداد واحد: ۲۰ واحد

هدف کلی درس: انتظار می‌رود در این درس سطح مهارت و تخصص دانشجویان برای استفاده از روش‌های پژوهش به منظور توسعه دانش نظری و کاربردی در مداخلات اجتماعی ارتقا یابد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب:

در این درس دانشجویان با نظر استاد راهنما موضوع پایان نامه خود را برمی‌گزینند. موضوع پایان نامه دانشجوی باید متناسب با گرایش انتخابی او باشد. پیشنهاد دانشجو توسط گروه آموزشی مداخلات اجتماعی بررسی می‌شود. برای بررسی موضوع در گروه آموزشی مداخلات اجتماعی دانشجو توضیحات خود را در خصوص بیان مسئله و ضرورت اجرای پژوهش، جنبه‌های نوآورانه پژوهش و ارتباط آن با مداخلات اجتماعی و گرایش دانشجو در دوره دکتری به صورت مکتوب در اختیار گروه خواهد گذاشت و در جلسه حضوری نیز از عنوان پیشنهادی دفاع خواهد نمود. پس از تأیید شورای گروه آموزشی مداخلات اجتماعی دانشجو پروپوزال پژوهش را به طور مبسوط تهیه می‌کند. پروپوزال دانشجو باید در گروه آموزشی مداخلات اجتماعی مورد داوری قرار گیرد و سپس توسط تیم داوران تعیین شده توسط اداره تحصیلات تکمیلی ارزیابی خواهد شد. پس از تأیید داوران دانشجو طرح پژوهشی پیشنهاد شده را به اجرا در می‌آورد.

گذر از هر مرحله پژوهش و ورود به مرحله بعدی منوط به دفاع موفق دانشجو در حضور داوران خواهد بود. فارغ التحصیل شدن دانشجویان دوره دکتری (Ph.D) در رشته مداخلات اجتماعی مشروط به دفاع موفق از کل پایان نامه در حضور استاد راهنما و داوران تعیین شده توسط اداره تحصیلات تکمیلی خواهد بود.

کد درس: ۳۰

نام درس: پایش و ارزشیابی خدمات اجتماعی

پیش نیاز یا همزمان: روش تحقیق کمی پیشرفته کد ۱۷ - روش تحقیق کیفی پیشرفته کد ۱۸

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو در این درس با ضرورت مدیریت منابع محدود و انتخاب بین درمان‌ها و مداخلات مختلف بر اساس ارزیابی های اجتماعی آشنا می شود. در پایان این درس دانشجویان باید بتوانند فلسفه سهمیه‌بندی، بکارگیری سازوکارهای متعدد برای سهمیه‌بندی مراقبت‌های سلامت، تفاوت بین سهمیه‌بندی آشکار و ضمنی و نهایتاً چگونگی برخورد کشورها با مساله سهمیه‌بندی را تشریح نمایند، انواع مختلف هزینه‌های مورد استفاده در ارزیابی خدمات اجتماعی را توضیح دهند، انتظار می رود دانشجویان در پایان این درس شاخص‌های اصلی پیامد از قبیل: اثربخشی، کیفیت زندگی، مطلوبیت و بیان منافع در قالب ارزش‌ها و مقادیر پولی (ارزش‌گذاری مشروط، یا تمایل به پرداخت) را ذکر نمایند، داده‌های هزینه و اثربخشی را از متون مختلف علمی استخراج نمایند، تحلیل هزینه اثربخشی، تحلیل هزینه مطلوبیت، تحلیل هزینه منفعت و انواع مختلف تحلیل حساسیت را انجام دهند، انتظار می رود دانشجو در پایان این درس بتواند مدل درخت تصمیم و مدل مارکف را ترسیم نمایند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- فلسفه و تاریخچه پایش و ارزشیابی خدمات اجتماعی
- تعاریف و مفاهیم پایش و ارزشیابی
- انواع مدل‌های پایش و ارزشیابی
- روش شناسی پایش و ارزشیابی
- انواع شاخص‌های پایش و ارزشیابی
- فلسفه سهمیه‌بندی، بکارگیری سازوکارهای متعدد برای سهمیه‌بندی مراقبت‌های سلامت، تفاوت بین سهمیه‌بندی آشکار و ضمنی و نهایتاً چگونگی برخورد کشورها با مساله سهمیه‌بندی
- انواع مختلف هزینه‌های مورد استفاده در ارزیابی خدمات اجتماعی
- شاخص‌های اصلی پیامد از قبیل: اثربخشی، کیفیت زندگی، مطلوبیت و بیان منافع در قالب ارزش‌ها و مقادیر پولی (ارزش‌گذاری مشروط، یا تمایل به پرداخت)
- استخراج داده‌های هزینه و اثربخشی از متون مختلف علمی
- تحلیل هزینه اثربخشی
- تحلیل هزینه مطلوبیت
- تحلیل هزینه منفعت
- انواع مختلف تحلیل حساسیت
- ارزیابی تأثیرات اجتماعی (اتا)
- مدل درخت تصمیم

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):

- بررسی و گزارش یک نمونه تحلیل هزینه اثر بخشی
- بررسی و گزارش یک نمونه تحلیل هزینه مطلوبیت
- بررسی و گزارش یک نمونه تحلیل هزینه منفعت
- بررسی و گزارش یک نمونه تحلیل حساسیت
- بررسی و گزارش یک نمونه ارزیابی تاثیرات اجتماعی (اتا)
- بررسی و گزارش یک نمونه مدل درخت تصمیم

منابع اصلی درس:

1. Pega F, Valentine NB, Rasanathan K, Hosseinpoor AR, Torgersen TP, Ramanathan V, Posayanonda T, Röbbel N, Kalboussi Y, Rehkopf DH, Dora C. The need to monitor actions on the social determinants of health. Bulletin of the World Health Organization. 2017 Nov 1;95(11):784.
2. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. A framework for educating health professionals to address the social determinants of health. National Academies Press; Last Edition.
3. Drummond MF, Sculpher MJ, Claxton K, Stoddart GL, Torrance GW. Methods for the economic evaluation of health care programmes. Oxford university press; Last Edition.
4. Briggs A, Sculpher M, Claxton K. Decision modelling for health economic evaluation. OUP Oxford; Last Edition.
5. Brazier J. Measuring and valuing health benefits for economic evaluation. Oxford University Press; Last Edition.
6. Shaw I. Evaluating public programmes: contexts and issues. Routledge; Last Edition.
7. O'Leary S. Grassroots accountability promises in rights-based approaches to development: The role of transformative monitoring and evaluation in NGOs. Accounting, Organizations and Society. 2017 Nov 1;63:21-41.
8. Birch S, Donaldson C. Valuing the benefits and costs of health care programmes: where's the 'extra' in extra-welfarism?. Social science & medicine. 2003 Mar 1;56(5):1121-33.

۱۰- الیوت، راشل (آخرین ویرایش). اصول ارزیابی اقتصادی در مراقبت های سلامت ترجمه وحید علی پور و عزیز رضاپور، تهران: انتشارات آرون.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

۳۰٪ آزمون تشریحی و ۲۰٪ مشارکت در کلاس

۵۰٪ کار عملی (ارائه گزارش از ارزشیابی یک برنامه اجتماعی با استفاده از تکنیک های آموزش داده شده در این درس)

کد درس: ۳۱

نام درس: مداخلات مددکاری اجتماعی با کودکان و نوجوانان

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد کارورزی)

نوع واحد: نظری - کارورزی

هدف کلی درس: انتظار می رود در پایان این درس دانشجو با نظریه‌های مددکاری اجتماعی مرتبط با کودکان و تعیین کننده های اجتماعی مؤثر بر رشد و توسعه یکپارچه کودکان آشنا شده باشد و نسبت به حقوق کودکان در جهان و ایران آگاه شده باشد. دانشجو در پایان این درس قادر خواهد بود برای مداخلات مددکاری گروهی با کودکان، مددکاری اجتماعی در مدرسه و مددکاری اجتماعی در مورد کودکان در تماس با قانون برنامه ریزی نماید. همچنین انتظار می رود دانشجو در این ترم با انواع مداخلات مبتنی بر شواهد مددکاری اجتماعی در حوزه کودکان آشنا شود و قادر باشد مداخلات متناسب با شرایط کودکان را انتخاب و اجرا نماید.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- نظریه‌های مددکاری اجتماعی مرتبط با کودکان
- مددکاری گروهی با کودکان
- مددکاری اجتماعی در مدرسه
- تعیین کننده های اجتماعی مؤثر بر رشد و توسعه یکپارچه کودکان
- مددکاری اجتماعی در مورد کودکان در تماس با قانون
- اسناد و استانداردهای بین المللی حمایت از کودک
- حقوق کودکان در ایران
- مداخلات مبتنی بر شواهد مددکاری اجتماعی در حوزه کودکان

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۶۸ ساعت کارورزی):

حضور در فیلد کارورزی و گزارش و تحلیل حداقل ۱ کیس فردی و ۱ کیس گروهی مددکاری اجتماعی با کودک و نوجوان بر اساس مطالب نظری این درس

منابع اصلی درس:

1. Milner, J and O'Byrne, P. *Assessment in Social Work*, Macmillan; London and Basingstoke, Last Edition.
2. Ben-Arieh, Asher; Casas, Ferran; Frones, Ivar; Korbin, Jill E. *Handbook of Child Well-Being: Theories, Methods and Policies in Global Perspective*, New York: Springer, Last Edition.
3. Kamerman, Sheila B., Shelley Phipps, and Asher Ben-Arieh. *"From Child Welfare to Child Well-Being: An International Perspective on Knowledge in the Service of Policy Making."*, Dordrecht and New York: Springer, Last Edition.

4. Ben-Arieh, Asher; Frønes, Ivar. *Indicators of Children's Well-Being: Theory and Practice in a Multi-Cultural Perspective*. New York: Springer. Last Edition.
5. Minujin, Alberto and Nandy, Shailen. *GLOBAL CHILD POVERTY AND WELL-BEING Measurement, concepts, policy and action*. Great Britain: The Policy Press. Last Edition.
6. Gerald P. Mallon and Peg McCartt Hess. *Child Welfare for the Twenty-first Century: A Handbook of Practices, Policies, and Programs*. New York: Columbia University Press. Last Edition.
7. International Federation of social workers. *Social workers and the Rights of the child*. Last Edition.
8. Russ, Sandra W. *Play in Child Development and Psychotherapy: Toward Empirically Supported Practice*. Routledge. Last Edition.
9. Langford, Judy. *The Role of Family Support in an Integrated Early Childhood System: Helping Families Get What They Need to Support Their Children's Development*. Washington, DC: Center for the Study of Social Policy. Last Edition.
10. UNICEF. *Guidelines for Early Childhood Development Service*. Last Edition.
11. UNICEF. *Early Childhood Intervention, Special Education and Inclusion*. Last Edition.
12. Geldard, Kathryn and Geldard, David. *Working with Children in Groups*. NY: Palgrave. Last Edition.
13. Openshaw, Linda. *Social Work in Schools: Principles and Practice*, EPUB e-Book. Last Edition.
14. Allen-Meares, P., Washington, R. O., & Welsh, B. L. *Social work services in schools*. Boston: Allyn & Bacon. Last Edition.
15. Barry C. Feld, Donna M. Bishop. *The Oxford Handbooks of Juvenile Crime and Juvenile Justice*. Published by Oxford University Press. Last Edition.

۱۶- میرمحمدی، سیدمصطفی و همکاران. مجموعه مقالات حقوق کودک، مطالعه تطبیقی در اسلام و اسناد بین‌المللی. آخرین ویرایش.

۱۷- آخرین برنامه توسعه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی کشور

۱۸- حسامی، فاران. پیشگیری از سوء استفاده جنسی از کودکان: اصول برنامه‌ریزی، روشها و فعالیتها برای کودکان پیش‌دبستانی و سالهای اول دبستان. تهران: نشر ساوالان. آخرین ویرایش.

۱۹- معارف وند، معصومه و علی، دلارام. مددکاران اجتماعی و حمایت از کودکان در شرایط بحرانی. تهران: صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف). آخرین ویرایش

شیوه ارزشیابی دانشجوی: ۳۰٪ آزمون پایان ترم و ۷۰٪ گزارش و تحلیل حداقل ۱ کیس فردی و ۱ کیس گروهی مددکاری اجتماعی با کودک و نوجوان

کد درس: ۳۲

نام درس: مددکاری اجتماعی محیط زیست

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

دانشجو در این درس با مفهوم و نظریه مددکاری اجتماعی محیط زیست و زمینه های مختلف آن آشنا خواهد شد. در این درس هر یک از زمینه های مختلف مددکاری اجتماعی محیط زیست در سطوح خرد، میانه و کلان مورد بحث قرار می گیرد و انتظار می رود دانشجو با انواع مداخلات مددکاری اجتماعی محیط زیست آشنا شود. دانشجو در این درس با تجربه های مختلف در زمینه مددکاری اجتماعی محیط زیست در سایر کشورها آشنا خواهد شد و در پایان درس قادر خواهد بود حوزه های فعالیت مددکاری اجتماعی محیط زیست در ایران را شناسایی نماید.

در عین حال در پایان این درس دانشجو باید با مفهوم، تاریخچه و اهداف آمایش سرزمین آشنا شده باشد. دانشجو باید از تأثیر آمایش سرزمین بر توسعه پایدار و توسعه انسانی و ضرورت های یکپارچه سازی برنامه ریزی توسعه سرزمینی آگاه شده باشد. انتظار می رود دانشجو در پایان این درس با سیاست های آمایش سرزمین در ایران آشنا شده باشد و نسبت به وضعیت آمایش سرزمین در ایران آگاهی کسب کرده باشد. همچنین انتظار می رود دانشجو در پایان این درس با نقش های مددکار اجتماعی در آمایش سرزمین آشنا شده باشد و بتواند وضعیت آمایش سرزمین را بخصوص با توجه به ویژگی های فرهنگی اجتماعی مناطق مختلف ایران تحلیل نماید و تأثیر آمایش سرزمین بر پیشگیری و کاهش مشکلات اجتماعی را تبیین کند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- نظریه مددکاری اجتماعی محیط زیست
- مفهوم مددکاری اجتماعی محیط زیست:
- مددکاری اجتماعی محیط زیست در حوزه گرم شدن زمین و تغییرات آب و هوا
- مددکاری اجتماعی محیط زیست در حوزه تولید مواد سمی و زباله
- مددکاری اجتماعی محیط زیست در حوزه آلودگی هوا، خاک و آب
- مددکاری اجتماعی محیط زیست در حوزه انقراض گونه ها
- مرور تجربه ها مددکاران اجتماعی محیط زیست در سایر کشورها
- زمینه های مداخلات مددکاری اجتماعی محیط زیست در ایران (سیاست گذاری و مداخلات اجرایی)
- مفهوم آمایش سرزمین
- تاریخچه آمایش سرزمین در جهان و سیر تحولات در آمایش سرزمین
- اهداف آمایش سرزمین
- اصول آمایش سرزمین

- ضرورت‌های یکپارچه سازی برنامه ریزی توسعه سرزمینی
- تأثیر آمایش سرزمین بر توسعه پایدار، توسعه انسانی و مشکلات اجتماعی
- سیاست های آمایش سرزمین در ایران
- وضعیت آمایش سرزمین در ایران
- نقش مددکاران اجتماعی در آمایش سرزمین

منابع اصلی درس:

1. Dominelli L. Green social work: From environmental crises to environmental justice. Polity; 2012 Jul 2.
2. Dominelli L. Promoting environmental justice through green social work practice: A key challenge for practitioners and educators. International Social Work. 2014 Jul;57(4):338-45.
3. Lucas-Darby ET. The new color is green: Social work practice and service-learning. Advances in Social Work. 2011 Apr 11;12(1):113-25.
4. Noble C. Green social work-the next frontier for action. Social Alternatives. 2016;35(4):14.
- ۵-مخدوم فرخنده، مجید. (آخرین چاپ). شالوده آمایش سرزمین. تهران: دانشگاه تهران.
- ۶-علوی، فاخر. (آخرین چاپ). مبانی برنامه ریزی آمایش سرزمین. ارومیه: انتشارات حسینی اصل.
- ۷-ابراهیم زاده، عیسی و موسوی، میرنجف. (آخرین چاپ). اصول و مبانی آمایش سرزمین. تهران: انتشارات سمت.
- ۸-سیاست های کلی آمایش سرزمین.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۵۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی
- ۲۵٪ تنظیم یک Policy Brief در زمینه محیط زیست یا طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی محیط زیست در سطح خرد یا میانه
- ۲۵٪ ارائه گزارش از وضعیت آمایش سرزمین در یکی از مناطق در ایران

کد درس: ۳۳

نام درس: مددکاری اجتماعی بین‌المللی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: دانشجو باید در پایان این درس با مفهوم مددکاری اجتماعی بین‌المللی، فرایندهای توسعه اجتماعی در سطح بین‌المللی و روش‌های تعامل مددکاران اجتماعی بین کشورهای و فرهنگ‌های مختلف و نقش‌هایی که مددکاران اجتماعی می‌توانند در کشورهای مختلف ایفا کنند، آشنا شده باشد. دانشجو باید در پایان این درس با نقش‌هایی که می‌تواند در سایر کشورهای ایفا نماید و تعاملاتی که می‌تواند با مددکاران اجتماعی در سایر کشورهای برقرار نماید یا خدماتی که می‌تواند در سایر کشورهای یا در قالب سازمان‌های بین‌المللی ارائه نماید، آشنا شده باشد. در عین حال انتظار می‌رود دانشجو در پایان این درس قادر باشد برنامه اختصاصی خود برای فعالیت‌های بین‌المللی را طراحی نماید.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۱۷ ساعت نظری):

- مفهوم مددکاری اجتماعی بین‌المللی
- نقش‌های مددکار اجتماعی بین‌المللی (حمایت‌یابی، آموزش، مشاوره، توسعه اجتماعی، کار با افراد و خانواده‌ها)
- مرور تاریخچه مددکاری اجتماعی بین‌المللی
- ملاحظات اخلاقی در مددکاری اجتماعی بین‌المللی در تعاملات بین فرهنگی
- تأثیر مددکاری اجتماعی بین‌المللی در استیفای حقوق انسانی
- روش‌های تعامل با مددکاران اجتماعی در سطح بین‌المللی
- سازمان‌های بین‌المللی مددکاری اجتماعی
- سازمان‌های بین‌المللی ارائه‌دهنده خدمات مددکاری اجتماعی
- حوزه‌های فعالیت مددکاران اجتماعی بین‌المللی
- توسعه اجتماعی برای دستیابی به عدالت و صلح
- رفاه و حمایت از کودکان
- پیشگیری از HIV/AIDS
- حل تعارض
- مداخله در بحران حوادث طبیعی (مانند سیل، زلزله، آتش‌فشان و ...) و حمایت‌های روانی از آسیب‌دیدگان
- حمایت روانی از آسیب‌دیدگان حوادث ساخت دست بشر (مانند جنگ‌های داخلی یا جنگ‌های میان کشورهای و نسل‌کشی)
- حمایت از مهاجرین و پناهندگان
- پیشگیری از قاچاق انسان
- کاهش فقر

- کاهش تبعیض
- آموزش مددکاری اجتماعی در سطح بین المللی
- پژوهش مددکاری اجتماعی در سطح بین المللی

منابع اصلی درس:

1. Healy LM. International social work: Professional action in an interdependent world. Oxford University Press, USA. Last Edition.
2. Doyle MW, Sambanis N. International peacebuilding: A theoretical and quantitative analysis. American political science review. 2000 Dec;94(4):779-801.
3. Zeanah CH, Koga SF, Simion B, Stanescu A, Tabacaru CL, Fox NA, Nelson CA, BEIP Core Group. Ethical considerations in international research collaboration: the Bucharest Early Intervention Project. Infant Mental Health Journal. 2006 Nov;27(6):559-76.
4. Yunus M. The Nobel peace prize 2006-Nobel lecture. Law & Bus. Rev. Am.. 2007;13:267.
5. Lykes MB. Terror, silencing and children: International, multidisciplinary collaboration with Guatemalan Maya communities. Social Science & Medicine. 1994 Feb 1;38(4):543-52.
6. Dickens J, Groza V. Empowerment in difficulty: A critical appraisal of international intervention in child welfare in Romania. International Social Work. 2004 Oct;47(4):469-87.
7. International Association of Schools of Social Work: [http://www.iasw-aiets.org/The International Federation of Social Workers \(IFSW\):http://www.ifsw.org/Global Awareness Society International: http://orgs.bloomu.edu/gasi/philo.php](http://www.iasw-aiets.org/The International Federation of Social Workers (IFSW):http://www.ifsw.org/Global Awareness Society International: http://orgs.bloomu.edu/gasi/philo.php)

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۴۰٪ سمینار در مورد تجربیات مددکاران اجتماعی بین المللی
- ۳۰٪ ارائه ایده ای برای مددکاری بین المللی توسط مددکاران اجتماعی ایرانی و طراحی برنامه مربوط به آن
- ۳۰٪ آزمون کتبی تشریحی

کد درس: ۳۴

نام درس: مداخلات روانی - اجتماعی در شرایط اضطراری

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: در این درس دانشجویان با انواع مخاطرات طبیعی و ساخت دست بشر، بحران‌های پس از آنها و رفتارهای شهروندان در شرایط بحرانی آشنا می‌شوند. همچنین دانشجویان در پایان این درس با نظریه‌های مددکاری اجتماعی در حوادث آشنا می‌شوند و درمی‌یابند چگونه از نظریه‌های مددکاری اجتماعی در طراحی مداخلات مددکاری اجتماعی برای ارائه خدمات در شرایط بحرانی ناشی از بروز حوادث طبیعی یا ساخت دست بشر بهره بگیرد. علاوه بر این انتظار می‌رود دانشجویان با استانداردهای ارائه خدمات در شرایط بحرانی ناشی از بروز حوادث طبیعی یا ساخت دست بشر و انواع مداخلات مددکاری اجتماعی در این زمینه آشنا شوند و بتوانند برای هر یک از مراحل چهارگانه مدیریت بحران برنامه مداخله مددکاری اجتماعی طراحی نمایند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت نظری):

- انواع مخاطرات
- مخاطرات آب و هوایی (مانند سیل، طوفان دریایی، گردباد، زمستان بسیار سخت و آتش سوزی در جنگل‌ها و مراتع)
- مخاطرات ژئولوژیک (مانند زمین لرزه، آتشفشان، رانش زمین، نشست زمین و ریزش و فرسایش ساحلی)
- مخاطرات انسان ساخت (مانند تروریسم، ناآرامی مدنی و مخاطرات تکنولوژیک)
- بحران و انواع آن پس از حوادث طبیعی و نحوه مدیریت آنها (با تأکید بر بحران زنده یابی، بحران دختران و زنان پس از حادثه، بحران عدم مهارت‌های ویژه امدادگران، بحران عدم هماهنگی نیروهای عمل کننده، بحران امنیت، بحران هویت فردی و مالکیت، بحران امنیت کودکان، بحران ورود حاشیه نشین‌ها به داخل شهر، بحران دفن اجساد، بحران اسکان و اعزام مجروحین، بحران اسکان بازماندگان و ...)
- رفتارهای شهروندان در شرایط بحرانی (با تأکید بر باورهای نادرست راجع به پاسخ انسان به بحران و رفتارهای قابل انتظار شهروندان در زمان بحران)
- چرخه مدیریت بحران
- استانداردهای مدیریت بحران
- نقش مددکاران اجتماعی در افزایش مشارکت اجتماعی پس از بروز حوادث
- حمایت از گروه‌های در معرض خطر (با تأکید بر کودکان، زنان، افرادی که با کم توانی زندگی می‌کنند، سالمندان و افرادی که مبتلا به بیماری‌های خاص و مزمن هستند)
- قوانین مرتبط با مدیریت بحران در ایران
- نظریه‌های مددکاری اجتماعی در حوادث
- مراحل ارزیابی خطر

- سامانه فرماندهی سانحه در بحران‌ها
- مداخلات مددکاری اجتماعی در مرحله آماده‌سازی
- مداخلات مددکاری اجتماعی در مرحله پاسخگویی یا مقابله در مدیریت بحران
- مداخلات مددکاری اجتماعی در مرحله بازسازی در مدیریت بحران
- ملاحظات اخلاقی در مددکاری اجتماعی در حوادث طبیعی و ساخت دست بشر
- مداخلات اجتماع محور در حوادث طبیعی و ساخت دست بشر
- مداخلات مددکاری اجتماعی در زمینه تروما، سوگ و فقدان
- سازماندهی فعالیت‌های داوطلبانه

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۳۴ ساعت عملی):

- ارائه گزارش در مورد مداخلات مددکاری اجتماعی انجام شده پس از بروز شرایط بحرانی ناشی از حداقل دو حادثه طبیعی در ایران
- طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله پیشگیری و ارائه آن در کلاس
- طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله آماده‌سازی و ارائه آن در کلاس
- طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله پاسخ و ارائه آن در کلاس
- طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله بازسازی و ارائه آن در کلاس

منابع اصلی درس:

1. Masys A, editor. Disaster management: enabling resilience. Springer; 2015.
2. Mathbor GM. Enhancement of community preparedness for natural disasters: The role of social work in building social capital for sustainable disaster relief and management. International Social Work. 2007 May;50(3):357-69.
3. Flanagan BE, Gregory EW, Hallisey EJ, Heitgerd JL, Lewis B. A social vulnerability index for disaster management. Journal of homeland security and emergency management. 2011 Jan 1;8(1).
4. Pittaway E, Bartolomei L, Rees S. Gendered dimensions of the 2004 tsunami and a potential social work response in post-disaster situations. International Social Work. 2007 May;50(3):307-19.
5. Hossain MA. Community participation in disaster management: role of social work to enhance participation. Sociology. 2012; 159:171.

6. Zakour MJ, Harrell EB. Access to disaster services: Social work interventions for vulnerable populations. *Journal of Social Service Research*. 2004 Feb 9;30(2):27-54.
7. Hawkins RL, Maurer K. Bonding, bridging and linking: how social capital operated in New Orleans following Hurricane Katrina. *British Journal of Social Work*. 2009 Aug 3;40(6):1777-93.
8. Aldrich DP. Building resilience: Social capital in post-disaster recovery. University of Chicago Press; 2012 Aug 22.

- ۹- معارف وند، معصومه؛ تدین نجف آبادی، نازنین. (۱۳۹۲). مداخله اجتماع محور به منظور پیشگیری اجتماعی محور از آثار ناشی از حوادث طبیعی. تهران: انتشارات رسانه تخصصی.
- ۱۰- معارف وند، معصومه؛ آقاخان، مانلی؛ حاجیان، هاید و همکاران. (۱۳۸۸). حمایت از کودکان در شرایط بحرانی. سازمان ملی استاندارد ایران، استاندارد شماره ۱۲۱۱۵.
- ۱۱- معارف وند، معصومه و علی، دلارام. (۱۳۸۷). مددکاران اجتماعی و حمایت از کودکان در شرایط بحرانی، صندوق کودکان ملل متحد (یونیسف) در ایران.
- ۱۲- معارف وند، معصومه؛ تدین نجف آبادی، نازنین. (۱۳۹۲). اصول اخلاق حرفه ای در مددکاری اجتماعی. تهران: انتشارات رسانه تخصصی.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- ۴۰٪ ارائه گزارش در مورد مداخلات مددکاری اجتماعی انجام شده پس از بروز شرایط بحرانی ناشی از حداقل دو حادثه طبیعی در ایران
- ۱۵٪ طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله پیشگیری و ارائه آن در کلاس
- ۱۵٪ طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله آماده سازی و ارائه آن در کلاس
- ۱۵٪ طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله پاسخ و ارائه آن در کلاس
- ۱۵٪ طراحی یک برنامه مداخله مددکاری اجتماعی در مرحله بازسازی و ارائه آن در کلاس

کد درس: ۳۵

نام درس: مداخلات مددکاری اجتماعی در حوزه خانواده

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۱/۵ واحد نظری - ۱/۵ واحد کارورزی)

نوع واحد: نظری - کارورزی

هدف کلی درس: انتظار می‌رود در پایان این درس دانشجویان با نظریه‌های خانواده درمانی و زوج درمانی آشنا شده باشند. دانشجویان باید در پایان این درس بتوانند خانواده را متناسب با رویکردهای مختلف خانواده درمانی یا زوج درمانی ارزیابی نمایند. دانشجویان در پایان این درس قادر خواهند بود بر اساس رویکردهای مختلف فرایند خانواده درمانی را برنامه‌ریزی و اجرا نمایند. دانشجویان باید بتوانند تکنیک‌های متناسب با رویکرد درمانی و نیاز خانواده را انتخاب و اجرا نمایند.

در این درس دانشجویان پس از مرور مراحل زندگی خانواده و خاستگاه و تاریخچه خانواده درمانی، دانشجویان با روش‌های ارزیابی خانواده آشنا می‌شوند. برای این منظور روش‌های مصاحبه‌های مقدماتی با اعضای خانواده قبل از اولین جلسه خانواده درمانی یا زوج درمانی، بازدید منزل، مشاهده و مطالعه اسناد مورد بحث قرار می‌گیرد. سپس ملاحظات و نحوه مواجهه با چالش‌ها و دوراهی‌های اخلاقی در کار با خانواده‌ها و زوجین مورد بحث قرار خواهد گرفت. چالش‌های اخلاقی در کلاس مطرح و با بحث گروهی در مورد روش‌های مواجهه با آنها بحث خواهد شد. در ادامه فرایندها و تکنیک‌های خانواده درمانی و زوج درمانی در نظریه‌های مختلف معرفی می‌شوند. در عین حال موضوع خشونت خانوادگی، طلاق، مشکلات جنسی زوجین و پیمان شکنی و مداخلات مربوط به هر یک به طور ویژه در جلسات آموزشی مورد بحث قرار خواهد گرفت. پس از مرور هر نظریه، فرایند مداخله و تکنیک‌های آن در جلسات آموزشی با روش ایفای نقش تمرین خواهد شد. از نمایش فیلم برای آموزش تکنیک‌ها بهره گرفته خواهد شد و در عین حال کیس‌های زوج درمانی و خانواده درمانی در جلسات آموزشی مرور و به بحث گذاشته خواهند شد. در بخش کارورزی، دانشجویان حداقل به دو خانواده یا دو زوج براساس نظریه‌ها، فرایندها و تکنیک‌هایی که در طول ترم آموزش دیده است، خدمات ارائه می‌نمایند.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۲۶ ساعت نظری):

مراحل چرخه زندگی

خاستگاه و رشد خانواده درمانی

روش‌های ارزیابی خانواده

ملاحظات اخلاقی در کار با خانواده‌ها

نظریه، فرایند و تکنیک‌های خانواده درمانی و زوج درمانی با رویکرد ساختاری

نظریه، فرایند و تکنیک‌های خانواده درمانی و زوج درمانی با رویکرد استراتژیک

نظریه، فرایند و تکنیک‌های خانواده درمانی و زوج درمانی با رویکرد رفتاری-شناختی

نظریه، فرایند و تکنیک‌های خانواده درمانی با رویکرد راه حل محور

نظریه، فرایند و تکنیک‌های خانواده درمانی با رویکرد بوئن

نظریه، فرایند و تکنیک های خانواده درمانی با رویکرد سیستمی میلان
نظریه، فرایند و تکنیک های خانواده درمانی با رویکرد ارتباطی ستنیر
نظریه، فرایند و تکنیک های خانواده درمانی با رویکرد بین نسلی
نظریه، فرایند و تکنیک های زوج درمانی هیجان محور (Emotional Focus Therapy)
درمان زوج ها با مسائل اقتصادی و اجتماعی
زوج درمانی با تأکید بر خشونت خانوادگی
زوج های در حال طلاق

درمان مشکلات جنسی زوجین (تفاوت های جنسیتی در رفتار جنسی، درمان جنسی زوج ها، رویکردهای زیستی، روانی و اجتماعی در مورد اختلال کارکرد جنسی در مردان و زنان، ارزیابی اختلال کارکرد جنسی، فرایندهای درمان اختلال های جنسی زوجین، پیشگیری از عود، ملاحظات فرهنگی و مذهبی در درمان اختلال کارکرد جنسی زوجین، ملاحظات اخلاقی در درمان جنسی زوجین)

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۰۲ ساعت کارورزی):

حضور در فیلد کارورزی و گزارش و تحلیل مداخله خانواده یا زوج درمانی حداقل برای دو خانواده یا دو زوج بر اساس مطالب نظری این درس

منابع اصلی درس:

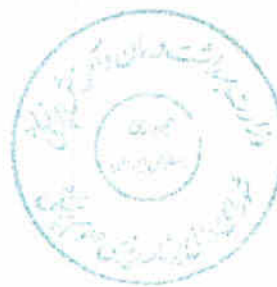
1. Patterson J, Williams L, Edwards TM, Chamow L, Grauf-Grounds C. Essential skills in family therapy: From the first interview to termination. Guilford Publications; Last Edition.
2. Halford WK. Brief therapy for couples: Helping partners help themselves. Guilford press; Last Edition.
3. Harway M, editor. Handbook of couples therapy. John Wiley & Sons; Last Edition.
4. Ryan CE, Epstein NB, Keitner GI, Miller IW, Bishop DS. Evaluating and treating families: The McMaster approach. Routledge; Last Edition.
5. Fishman H, Charles H, MINUCHIN S, Fishman HC, Minuchin S. Family therapy techniques. Harvard University Press; Last Edition.
6. Colapinto J. Structural family therapy. In Handbook of family therapy, Routledge; Last Edition.
7. Minuchin S, Nichols MP, Lee WY. Assessing families and couples: From symptom to system. Pearson Allyn and Bacon.; Last Edition.
8. Bowen M. Family therapy in clinical practice. Jason Aronson; Last Edition.

9. Fishman H, Charles H, MINUCHIN S, Fishman HC, Minuchin S. Family therapy techniques. Harvard University Press; Last Edition.
10. Gottman JM, Silver N. The seven principles for making marriage work: A practical guide from the country's foremost relationship expert. Harmony; Last Edition.
11. Gottman JS, Gottman JM. 10 Principles for Doing Effective Couples Therapy (Norton Series on Interpersonal Neurobiology). WW Norton & Company; Last Edition.
12. Gottman J, Silver N. What makes love last?: How to build trust and avoid betrayal. Simon and Schuster; Last Edition.
13. Gottman JM. The science of trust: Emotional attunement for couples. WW Norton & Company; Last Edition.
14. Goldenberg H, Goldenberg I. Family therapy: An overview. Cengage learning; Last Edition.
15. Framo JL. Family-of-origin therapy: An intergenerational approach. Routledge; Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۳۰٪ آزمون تشریحی پایان ترم
- ۱۰٪ تحلیل کیس و حل مسئله در کلاس
- ۶۰٪ گزارش و تحلیل مداخله خانواده یا زوج درمانی حداقل برای دو خانواده یا دو زوج

کد درس: ۳۶

نام درس: سیاست های رفاه و آسایش خانواده

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: در این درس دانشجوی پس از مرور مفهوم خانواده و تغییرات تعریف خانواده با مفهوم سیاست خانواده آشنا می شود. انتظار می رود دانشجوی در پایان این درس بتواند تأثیر مدل های تغییر اجتماعی و نظام های رفاهی را بر سیاستگذاری در حوزه ی خانواده شرح دهد و تحلیل نماید. دانشجوی در این درس با سیاست های خانواده در مراحل مختلف رشد خانواده، نقش های جنسیتی در سیاست خانواده، سیاست های خانواده در زمینه فرزند آوری و فرزندپروری، اشتغال زنان، حمایت از کودکان و مسکن آشنا خواهد شد. در این درس سیاست های رفاه و آسایش خانواده در ایران بررسی و مورد نقد قرار خواهند گرفت.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- خانواده و تنوع و تغییر مفهوم آن
- مفهوم سیاست خانواده
- تأثیر مدل ها تغییر اجتماعی بر چارچوب های سیاست خانواده (با تأکید بر مدل انتخاب منطقی، تئوری سیستم ها، تئوری نخبگان و تئوری Interest Group)
- سیاست خانواده در کشورهای مختلف با نظام های رفاهی متفاوت
- سیاست های خانواده در مراحل مختلف رشد خانواده
- نقش های جنسیتی در سیاست خانواده
- سیاست های خانواده در زمینه فرزند آوری و فرزندپروری
- سیاست های مرتبط با اشتغال زنان
- سیاست های مسکن
- سیاست های خانواده و فقر کودکان
- تحلیل سیاست های رفاه و آسایش خانواده در ایران

منابع اصلی درس:

1. Lohmann H, Zagel H. Family policy in comparative perspective: The concepts and measurement of familization and defamilization. Journal of European Social Policy. 2016 Feb;26(1):48-65.

2. Ferragina E, Seeleib-Kaiser M. Determinants of a silent (r) evolution: Understanding the expansion of family policy in rich OECD countries. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*. 2015 Mar 1;22(1):1-37.
3. Kemnitz A, Thum M. Gender power, fertility, and family policy. *The Scandinavian Journal of Economics*. 2015 Jan;117(1):220-47.
4. Zimmerman, Shirley L. *Understanding Family Policy: Theories and Applications*. SAGE Publication, Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۶۰٪ آزمون تشریحی
- ۴۰٪ ارائه گزارش تحلیلی در خصوص سیاست های رفاه و آسایش خانواده در ایران

کد درس: ۳۷

نام درس: ملاحظات و چالش‌های اخلاقی در حرفه مددکاری اجتماعی

پیش‌نیازها همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس با نظریه‌هایی که مبنای تنظیم کدهای اخلاقی در مددکاری اجتماعی قرار گرفته‌اند، کدهای اخلاقی در حرفه مددکاری اجتماعی و تفسیر کدهای مذکور آشنا باشد. دانشجو در پایان این درس قابلیت لازم را برای شناسایی و اجرای راه حل‌های مناسب برای مواجهه با چالش اخلاقی در فرایند ارائه خدمات به گروه‌های مختلف کسب خواهد کرد.

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۹ ساعت نظری):

- تئوری‌های اخلاقی مرتبط
- مرور اصول و ارزش‌های مددکاری اجتماعی
- ۱. مسئولیت‌های اخلاقی عمومی (کلی)
 - احترام قائل شدن برای شأن و ارزش انسانی
 - توجه به فرهنگ
 - تعهد داشتن به حقوق بشر و عدالت اجتماعی
 - صلاحیت حرفه‌ای
 - تضاد منافع
- ۲. مسئولیت‌ها در قبال مراجع و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی
 - اولویت منافع مراجعان
 - خودتصمیم‌گیری مراجع/تعیین خود مراجع
 - رضایت آگاهانه
 - محرمانه بودن اطلاعات/رازداری
 - سوابق
 - خاتمه یا توقف ارائه خدمات مددکاری اجتماعی
 - رابطه با مراجعان
 - حق انتخاب مددکار توسط مراجع
 - پرداخت برای خدمات و ارائه صورتحساب
- ۳. مسئولیت‌ها در قبال همکاران و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی
 - احترام
 - رازداری

- روابط با همکاران و افراد تحت آموزش و سرپرستی
- همکاری بین رشته‌ای
- اختلالات و مشکلات همکاران
- مشاوره با همکاران
- ارجاع به همکاران برای دریافت خدمات
- ضعف و عدم صلاحیت همکاران
- رفتار غیر اخلاقی همکاران
- اختلاف با همکاران

۴. مسئولیت‌ها در محیط کار و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی
ارائه خدمات

- مدیریت
- اختلاف کارکنان و کارفرما
- انتقال مراجع
- نظارت و ارزشیابی کارکنان
- تعهد به کارفرما

۵. مسئولیت‌ها در زمینه‌های خاص و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی

- آموزش
- پژوهش
- خود اشتغالی
- ارائه خدمات از راه دور

۶. مسئولیت‌ها به عنوان یک مددکار اجتماعی و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی

- شناسایی
- امانت‌داری و مسئولیت‌پذیری
- زندگی خصوصی و عملکرد حرفه‌ای
- ناراستی، تقلب و فریب
- اختلالات و مشکلات
- ارائه اطلاعات نادرست
- شهادت و گواهی دادن

۷. مسئولیت‌ها نسبت به حرفه و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی

۸. مسئولیت‌ها نسبت به جامعه گسترده‌تر و نحوه مواجهه با چالش‌های اخلاقی

شرح درس و رئوس اصلی مطالب (۱۷ ساعت عملی):

بررسی دوره‌های اخلاقی در مددکاری اجتماعی (بر اساس کیس‌های ارائه شده توسط استاد) و ارائه پیشنهاد برای
تصمیم‌گیری اخلاقی

منابع اصلی درس:

(۱) معارف وند، معصومه؛ تدین نجف‌آبادی، نازنین، اصول اخلاقی در حرفه مددکاری اجتماعی، تهران: انتشارات
رسانه تخصصی، آخرین ویرایش.

- 2) NASW, *Code of Ethics in Social Work*, Last Edition.
- 3) The Swedish Association of Graduates in Social Science, Personnel and Public Administration, Economics and Social Work, *Ethics in Social Work: An ethical code for social work professionals*, SSR Board, Last Edition.
- 4) Talentia Union of Professional Social Workers, The Committee on Professional Ethics, *Work, values, life, ethics: Ethical guidelines for social welfare professionals*, Helsinki, Last Edition.
- 5) British Association of Social Workers, *The Codes of Ethics for Social Work*, Birmingham, Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ۵۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی
- ۵۰٪ حل مسئله

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
رشته مددکاری اجتماعی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

استانداردهای برنامه‌های آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه‌های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

- * ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.
- * ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه‌های اختصاصی، عرصه‌های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.
- * ضروری است که عرصه‌های آموزشی خارج دپارتمان دوره‌های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.
- * ضروری است، جمعیت‌ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه‌های آزمایشگاهی، نمونه‌های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.
- * ضروری است، تجهیزات سرمایه‌ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن‌ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.
- * ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش‌های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.
- * ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.
- * ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.
- * ضروری است، آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، گایدلاین‌ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- * ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس‌های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات یا جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس‌های درون گروهی، سمینارها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده‌های پایین‌تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت‌آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع‌رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم‌های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دپارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی‌ها، گواهی‌های فعالیت‌های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی‌های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت‌های مداخله‌ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- * ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و بازخورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه‌های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- * ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه‌های آموزشی همکاری‌های علمی بین رشته‌ای از قبل پیش‌بینی شده و برنامه‌ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری‌ها باشند، در دسترس باشد.
- * ضروری است، در آموزش‌های حداقل از ۷۰٪ روش‌ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش‌های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک‌های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی رشته مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

ارزشیابی تکوینی در طول اجرای برنامه درسی و در پایان هر سال تحصیلی انجام خواهد شد. دانشجویان، اساتید و سرپرستان کارورزی در ارزشیابی تکوینی مشارکت خواهند داشت و از روش‌های ثبت رویدادهای مهم از عملکرد دانشجو، انجام پروژه‌های فردی و گروه، اظهار نظرهای کتبی و شفاهی استاد، استفاده از سوال‌های شفاهی، تحلیلی و تبیینی، مشارکت دانشجو در ارزشیابی از خود یا دیگران استفاده خواهد شد.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

- این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:
- گذشت ۵ سال از اجرای برنامه
- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- تصمیم سیاست‌گذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص	معیار
میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه	حداقل ۸۰ درصد
میزان رضایت اعضای هیئت علمی از برنامه	حداقل ۸۰ درصد
میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه	حداقل ۸۰ درصد
میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته	حداقل ۷۰ درصد
کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته	حداقل ۷۰ درصد

شیوه ارزشیابی برنامه:

نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل تدوین شدن استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

- مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:
- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

نتایج نیازسنجی‌های انجام شده:

به منظور بازنگری برنامه درسی دکترای تخصصی مددکاری اجتماعی پژوهشی در فاز انجام گرفت:

فاز الف: شناسایی اهداف تعیین شده در اسناد بالادستی برای تحقق عدالت، سلامت و رفاه اجتماعی

تحقق عدالت، سلامت و رفاه اجتماعی از جمله مهمترین اهداف در حرفه مددکاری اجتماعی بشمار می‌روند. از این رو اهدافی و موضوعاتی که در همین راستا در اسناد بالادستی از جمله قانون اساسی، سند چشم انداز، قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، سیاست‌های کلی سلامت، سیاست‌های کلی جمعیت و سیاست‌های کلی خانواده مطرح شده‌اند، مورد بررسی قرار گرفتند. دو نفر از اعضای تیم پژوهش کلیه مفادی را که در اسناد مذکور به مددکاری اجتماعی مرتبط بودند، استخراج کردند.

فاز ب: شناسایی نیازهای آموزشی مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری بر اساس نیازهای جامعه:

در این مرحله تیم پژوهش به تجزیه و تحلیل شغلی و حرفه‌ای متخصصین مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری پرداخت. تجزیه و تحلیل شغل به روش دیکوم انجام شد. به این منظور افراد خبره در هریک از حوزه‌های فعالیت مددکاران اجتماعی از جمله در سازمان‌های مختلف دولتی و غیردولتی و در طیف متنوع گروه‌های هدف فعالیت مددکاران اجتماعی شناسایی شدند. مسئولیت‌ها و وظایف اصلی مددکار اجتماعی در هر یک از حوزه‌های کاری شناسایی شد. تیم پژوهش در جلسات متعدد وظایف و نقش‌های کنونی و مطلوب مددکاران اجتماعی فارغ التحصیل در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در جداولی وارد نمود. وظایف و نقش‌های مددکاران اجتماعی با توجه به وضعیت مطلوب توصیف شده در اسناد بالادستی طبقه‌بندی شدند.

در عین حال برای بررسی وضعیت موجود آموزش مددکاری اجتماعی در مقطع دکتری از روش تحلیل محتوا استفاده شد. شرکت‌کنندگان در این فاز شامل تمامی اساتید، دانشجویان و دانش‌آموختگان دکترای رشته مددکاری اجتماعی بودند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام شد و تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. حجم نمونه در تحقیقات کیفی از قبل

مشخص نبوده و اشباع داده‌ها مبین اکتفای حجم نمونه است. به منظور جمع‌آوری اطلاعات مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با شرکت کنندگان انجام شد. در این فاز با ۴ نفر از اساتید که سابقه تدریس در مقطع دکترای مددکاری اجتماعی (بر اساس برنامه آموزشی دکترای مددکاری اجتماعی که توسط شورای عالی برنامه‌ریزی آموزش پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب شده است) داشتند، مصاحبه شد. در عین حال با ۳ فارغ‌التحصیل دکترای مددکاری اجتماعی و ۵ نفر دانشجوی دکترای مددکاری اجتماعی مصاحبه شد.

سئوالاتی که در مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته فاز ب مطرح شدند، به شرح زیر هستند:

اهدافی که باید در برنامه آموزشی دکترای مددکاری اجتماعی دنبال شوند، چه باید باشند؟

مهم‌ترین نقش‌هایی که فارغ‌التحصیلان دکترای مددکاری اجتماعی باید ایفا کنند، چه هستند؟

چه کسانی با چه ویژگی‌هایی می‌توانند به عنوان دانشجوی دکترای مددکاری اجتماعی پذیرش شوند؟

روش پذیرش دانشجوی دکترای مددکاری اجتماعی باید چگونه باشد؟

در پایان دوره دکترای مددکاری اجتماعی دانشجویان باید به چه صلاحیت‌ها و توانایی‌های دست یافته باشند؟

چه موضوعاتی باید در دروس دوره دکترای مددکاری اجتماعی تدریس شوند؟

ترتیب دروس در برنامه دکترای مددکاری اجتماعی باید چگونه باشند؟

برای هر یک از موضوعاتی که مطرح می‌نمایید، کدام روش‌های آموزشی می‌توانند موثرتر باشد؟

مناسب‌ترین روش برای ارزشیابی دانشجویان دکترای مددکاری اجتماعی چیست؟

برنامه دکترای مددکاری اجتماعی باید در چه زمانی مورد ارزشیابی قرار گیرد؟

برای ارزشیابی برنامه دکترای مددکاری اجتماعی چه ابزارهایی مورد نیاز است؟

برای ارزشیابی برنامه دکترای مددکاری اجتماعی باید اطلاعات از چه منابع و چه کسانی جمع‌آوری شود؟

برای ارتقای برنامه آموزشی دکترای مددکاری اجتماعی (برنامه کنونی) چه مواردی را پیشنهاد می‌کنید؟

ایجاد گرایش در برنامه دکترای مددکاری اجتماعی چه مزایا یا معایبی دارد؟

در صورتی که با ایجاد گرایش موافق هستید، از نظر شما چه گرایش‌هایی باید در برنامه دکترای مددکاری اجتماعی

ایجاد شوند؟

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها همزمان و موازی با جمع‌آوری داده و پس از اولین گام‌های جمع‌آوری داده‌ها آغاز شد تا اطلاعات استخراج شده جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها را هدایت کند. داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی (اشتراوس و کوربین، ۲۰۰۸) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت:

فاز کدگذاری باز: کدگذاری باز کمک به خلق مجموعه‌ای از مفاهیم دست‌اول می‌کند که ضمن اینکه ریشه در داده‌های خام دارند، انتزاعی هم هستند. محقق در این مرحله کلمه به کلمه داده‌ها را پیاده‌سازی کرد و فرایندهای آن را تشخیص داده و با استفاده از کلمات و عبارات آنها را کدگذاری نمود. سپس با مقایسه مداوم کدها از نظر تشابه و تفاوت در مفاهیم، طبقات شکل گرفته و ویژگی‌ها و ابعاد هر یک از آنها تعیین شد.

فاز کدگذار محوری: در این مرحله طبقات با یکدیگر متصل گشته و مجموعه‌ای از قضایا را می‌سازند. اصولاً سوال مطرح در کد گذاری محوری این است که طبقات چگونه به یکدیگر متصل می‌شوند؟ در این مرحله کدها و طبقات مقایسه شدند و بر اساس اشتراکات مفهومی کدها در طبقات مجزایی قرار داده شدند.

فاز کدگذاری انتخابی: در طی کدگذاری انتخابی امتزاجی تحلیلی بر روی تمام مراحل صورت می‌گیرد، طبقات با یکدیگر تلفیق شدند و فرایندهای اساسی توصیف شدند. حاصل این مرحله طبقه‌بندی اصلی بود که با سایر طبقات ارتباط داشت، آنها را توضیح می‌داد و در حقیقت نتیجه‌ی پالایش شده‌ی کدهای اولیه بود. با طبقات شناسایی شده در داده‌ها مفاهیم توسعه یافته و این طبقات در قالب یک مسیر به هم متصل شدند.

فاز ج: مرور برنامه درسی دکترای مددکاری اجتماعی در دانشگاه‌های خارج از ایران

برنامه درسی دپارتمان‌های مددکاری اجتماعی در دانشگاه‌هایی که بالاترین رتبه در میان دپارتمان‌های مددکاری اجتماعی در دنیا را داشتند، جستجو و مرور شدند. اهداف، مأموریت‌ها، عنوان و سرفصل‌های دروس، روش‌های آموزش و روش‌های ارزشیابی در مرور برنامه درسی سایر دانشگاه مورد توجه قرار گرفتند.

در نهایت برنامه درسی توسط تیم پژوهش و براساس یافته‌های حاصل از مراحل اشاره شده تنظیم و در جلسه با صاحب‌نظران ویرایش و نهایی شد.

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:
 - ۱-۱) شایسته شأن و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
 - ۲-۱) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
 - ۳-۱) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
 - ۴-۱) بر اساس دانش روز باشد؛
 - ۵-۱) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
 - ۶-۱) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
 - ۷-۱) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
 - ۸-۱) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
 - ۹-۱) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
 - ۱۰-۱) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
 - ۱۱-۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
 - ۱۲-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
 - ۱۳-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
 - ۱۴-۱) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
 - ۱-۲) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
 - ۱-۲-۲) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
 - ۲-۲-۱) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
 - ۳-۲-۱) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
 - ۴-۲-۱) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛

- ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان ؛
- ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان ؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :
- ۲-۱-۲) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد ؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط ؛
- ۳-۲-۱) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور ؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت ؛
- ۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۳-۵-۱) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۲-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد ؛
- ۲-۲-۳) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد ؛
- ۴-۲) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
- ۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛
- ۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.
- در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار-مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
- چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان یا آستین بلند
- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواخی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نامتعارف باشد.
- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد.
- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- استفاده از ادکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و در حضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.